

Årsrapport

EN BRA VÄ



FÖLJER
REGLER



LEKER MED
ALLA



LER



HEJ!



HJÄLPER



FÖRLÄT



LYSSNAR

2019

Sydkustens landskapsförbund är en intresseorganisation för de tvåspråkiga kommunerna i södra Finland

Vårt uppdrag är att främja den svenskspråkiga befolkningens förutsättningar att få kultur- och utbildningstjänster av god kvalitet. Verket i detta arbete är samlad kompetens kopplad till finansiering från både den offentliga och den ideella sektorn.

MEDLEMSKOMMUNER:

Borgå stad	Lapträsk kommun
Esbo stad	Lovisa stad
Grankulla stad	Pargas stad
Hangö stad	Raseborgs stad
Helsingfors stad	Sibbo kommun
Ingå kommun	Sjundeå kommun
Kimitoöns kommun	Vanda stad
Kyrklätts kommun	Åbo stad

Nylands svenska landskapsförbund (grundat 1959) och Åbolands kulturråd gick 1998 samman och bildade Sydskustens landskapsförbund r.f., i syfte att bevaka svenska kultur- och utbildningsfrågor och att idka annan intressebevakning, som är central i de svensk- och tvåspråkiga medlemskommunerna.

Sakkunnigorganisation

Samarbetsorganisation

Projektorganisation

Innehåll

5 INLEDNING

6 Ordförande har ordet

7 Direktören har ordet

9 1. ALLMÄNT OM VERKSAMHETEN

11 1.1. Styrelse och arbetsutskott

12 1.2. Personalen

14 1.3. Finansieringen

16 2. UTBILDNINGSPOLITISKA FRÅGOR

16 2.1. Småbarnspedagogiken

18 2.2. Utbildningsfrågor och lärartillgång

19 2.3. Morgon- och eftermiddagsverksamhet och skolans klubbverksamhet

22 2.4. Läsambassadör x 2

27 3. SEMINARIER OCH KURSER

27 3.1. Seminarier för daghemspersonal

28 3.2. Utbildning och kurser för klubb- och eftisledare

30 3.3. Ordkonstkurser

33 4. KULTUR

33 4.1. Ordkonst – Sydkustens ordkonstskola

51 4.2. Ebban

53 4.3. Berättarverksamhet

53 4.4. Projektet "Skärgårdshistoria med många sinnen"

54 4.5. Projektet Digikult – kulturforum.fi

54 4.6. Kulturverksamhet och samarbeten i Åboland

58 5. INFORMATION OCH WEBBTJÄNSTER

59 6. SAMARBETE OCH NATIONELLA UPPDRAG

60 BILAGOR

Inledning

För att ge läsaren en mer detaljerad information om de olika åtaganden som förbundet haft under året, kompletterar vi verksamhetsberättelsen, vilken finns bland förbundsmöteshandlingarna som en del av bokslutet, med en årsrapport som berättar om verksamheten 2019. Med hjälp av årsrapporten vill vi ge våra medlemskommuner, samarbetspartner och finansiärer en mera heltäckande bild av verksamheten. Vi vill ge delegaterna på förbundsmötet ett dokument som informerar men som också inspirerar till diskussion.

Ordförande har ordet

Vi lever i ett samhälle i förändring. Vi lever i ett överflöd av information, där texterna blir allt kortare och bilderna allt fler. Det här sättet att kommunicera har blivit en allt större del av vår vardag. Takten i samhället har trappats upp och tiden för att läsa och jobba med språket är något som allt oftare upplevs vara en bristvara.

Det här avspeglar sig även i att barn och ungdomar läser allt mindre idag. Det är allt vanligare att på en resa ha iPaden eller tabletten med som underhållning åt barnen istället för att packa med ett par böcker. Visst går det att läsa e-böcker men sannolikheten är nog större att det är en film man tittar på.

Men varför är det så viktigt med att läsa? Det finns en stark koppling mellan språket och kulturen. Samtidigt som barnets språk utvecklas, utvecklas uppfattningen om den egna kulturen och identiteten. Det arbete som



*Sandra Bergqvist,
ordförande för
Sydkustens
landskapsförbund*

Sydkusten gör genom Läsambassadörerna och ordkonstskolan har här en oerhört viktig roll.

Att få ta del av kultur redan från tidig ålder är viktigt. Det är då man är nyfiken och intresset för olika konstformer skapas för livet. Det är då viktigt att det erbjuds tillräckliga möjligheter på svenska. Svenskspråkiga barn ska på jämlika grunder erbjudas möjligheten att utveckla ett levande språk. Vi behöver jobba vidare med att trygga finlandssvensk kulturautonomi med särlösningar där de är nödvändiga.

Jag gläder mig över regeringsprogrammet vi har och ser många bra skrivningar i det som stöder Sydskustens verksamhet. Regeringsprogrammet innehåller många skrivningar om det svenska språket och att särlösningar erkänns för att trygga de språkliga rättigheterna. I ett samhälle i förändring kan kulturen fungera som en trygghetsfaktor. Vissa seder och traditioner består trots samhälleliga förändringar, vilket skapar känsla av gemenskap och samhörighet.

Trots bra skrivningar finns det ännu mycket jobb som återstår. Det krävs mer än fina formuleringar. Det krävs fortsättningsvis insatser för att svenskan ska synas och få utvecklas på jämlika grunder, speciellt inom småbarnspedagogiken. Sydskusten fungerar med sitt kunnande som en länk mellan beslutsfattare och fältet, för fram information om varför särlösningar behövs och deltar i diskussionen om hur dessa bäst implementeras. Genom samarbete kan vi åstadkomma mycket och det är här som Sydskustens landskapsförbund har en speciell och viktig uppgift.

Direktören har ordet

Sydkustens landskapsförbund har ett gott rykte som en trovärdig och kunnig aktör. Sydkusten inbjuder till samarbete i syfte att främja utbildning och kultur på svenska med **”alltid det bästa på svenska inom utbildning och kultur”** som måttstock. Det betyder att vi, tillsammans med våra medlemskommuner, många olika samarbetspartner och organisationer samt finansiärer, jobbar för att stärka och utveckla tillgången till utbildning och kultur med hög kvalitet, på svenska. För oss på Sydkusten innebär det här att vi dels lyssnar in de behov som våra medlemskommuner, samarbetspartner och finansiärer uttalar, dels är aktiva med att ta i där det behövs. Vi tar initiativ och vi tar lyra.

När vi analyserar den verksamhet som genomfördes år 2019, kan vi konstatera att mycket har gjorts och resultatet är gott. Ett litet plock i årsrapporten visar bland annat att vi hade över 400 elever i ordkonstskolans verksamhet. Olika projekt, bland annat Lilla ordboet, Unga Poeters sällskap samt bokpaket till daghem och skolor har kunnat förverkligas tack vare fondfinansiering. Totalt har 8000 barn och unga fått ta del av vår språkstimulerande verksamhet.

Våra nya läsambassadörer började sin verksamhet i augusti 2019. Deras uppgift är att väcka läsintresset hos barn inom småbarnspedagogiken och hålla kvar läsintresset hos ungdomar i årskurserna 5–9. Läsning och läsförståelse är grunden för att klara sig i skolan och även i förlängningen stärka förutsättningarna för ens sociala liv. Under hösten 2019 hann läsambassadörerna besöka över 20 skolor och daghem, träffa över 350 elever och



*Christel Björkstrand
Direktör för Sydvestens landskapsförbund*

700 föräldrar samt utbilda och inspirera nästan 400 lärare, småbarnspedagoger och bibliotekarier.

Sydvesten arbetar för en fungerande eftermiddagsverksamhet samt för att bidra till att det finns tillräckligt med behörig och kompetent personal inom småbarnspedagogiken och skolan. År 2019 gjorde Sydvesten en utredning om behörigheten bland personal inom småbarnspedagogiken och utredningen fungerade som grund för lobbying, nya projekt och fortbildning.

E-biblioteket Ebban erbjuder tillgång till e-böcker och ljudböcker till skolorna i Svenskfinland och på språköarna. Ebban upprätthålls av ett aktiebolag men

personalen inom biblioteket Ebban är anställd av Sydkusten. År 2019 hade 12 900 elever licens ("lånekort") till Ebban och varje dag besöktes e-biblioteket av 1000 elever.

Kulturfrågor har starkt förknippats med Sydkustens landskapsförbund. Genom åren har man inom olika projekt fokuserat på bland annat skärgårdskultur. Inom det åboländska kultursamarbetet VårKultur har olika teman lyfts fram och synliggjorts i samarbete med kommunerna och olika aktörer. År 2019 handlade kultursamarbetet om matkultur och över 1000 personer deltog i de olika evenemang som arrangerades i Åboland.

I skrivande stund är det undantagstider som råder i samhället på grund av coronaepidemin. Mycket av verksamheten har helt ändrat karaktär, men verksamheten är aktiv och med framförhållning och tillförsikt ser vi att Sydkustens tjänster och service behövs och utvecklas. Att verksamheten har en förmåga att utvecklas och ta i beaktande rådande läge, bevisas av hur alla nu har ändrat verksamhetsformen.

På kort tid flyttades ordkonstverksamheten i över 30 grupper till nätet och våra ordkonstlärare och -ledare kommunicerar via sociala medier, whatsapp och mejl med sina elever (eller deras föräldrar). Läsambassadörerna har skapat videor, lästips och -inspiration på sociala medier och planerar nya verksamhetsformer. Ordkonstskolans personal och läsambassadörerna har dessutom tillsammans sammanställt och skapat tips för lärare som stöd för distansundervisningen med olika inspirerande läs- och skrivuppgifter. Genom ett fantastiskt samarbete mellan flera fonder och stiftelser, kunde Ebban erbjudas till årskurs 1-9 i alla skolor i Svenskfinland, på språköarna samt i språkbadsgrupper. Det här innebär att eleverna får gratis tillgång till de över 20 000 titlar, som biblioteket har, läsåret till slut. På kort tid har antalet lån per dygn femdubblats och antalet licenser

har ökat med 19000 och är nu över 30000. Evenemang- et "VårKultur" som involverat närmare 60 hantverkare, föreningar och aktörer inom kultur och hantverk och skulle haft ett digert program 1-19.4.2020, avbokades och sköts på till hösten eller nästa vår. Men virtuella utställningar, synliggörande av hantverk och hantverkare görs via sociala medier och samarbetet fortsätter.

Sydkusten förenar och utvecklar, skapar möjligheter och förutsättningar. Vi gör det tillsammans med andra. Tack till alla som möjliggjort verksamheten på olika sätt – medlemskommuner, finansiärer, styrelsen, personal, tidigare direktören Agneta Eriksson, myndigheter, samarbetspartner och alla våra deltagare i verksamheten. Vi fortsätter arbetet för bästa möjliga kvalitet inom utbildning och kultur på svenska. Tillsammans är vi starkare!

1. Allmänt om verksamheten

Sydkustens landskapsförbund (i fortsättningen Sydkusten) grundades 21.9.1998 av Nylands svenska landskapsförbund och de dåvarande åboländska kommunerna och medlemmarna i Åbolands kulturråd. Man byggde vidare på de traditioner som respektive organisation sedan länge hade etablerat, men formade den nya organisationen så att den skulle ha ett brett kulturbärande uppdrag och föra samman och stöda den svenskspråkiga befolkningen i Nyland och Egentliga Finland. I stadgarna för Sydkusten fastställs att förbundets syfte är att främja den svenskspråkiga befolkningens allmänna och gemensamma intressen, bevaka och bereda de svenska utbildningspolitiska frågorna samt främja de svenska kultursträvandena på verksamhetsområdet.

Uppdraget är omfattande och verksamheten har utgått från visionen "Alltid det bästa på svenska inom utbildning och kultur". Enligt Sydkustens mission fungerar vi som en sakkunnig-, samarbets-, projekt-, och sekretärorganisation. Vi verkar tillsammans med medlemskommunerna och samarbetspartner för att den svenska befolkningens tillgång till kultur och utbildning på svenska upprätthålls på fullgod nationell nivå. Vi arbetar kompetenshöjande för att stöda det kontinuerliga, eller livslånga lärandet och för att stärka kulturautomin. Vår roll är att synliggöra vikten av det svenska språket och den svenska kulturen och bevaka frågor av speciell relevans för den finlandssvenska befolkningen. Vi för dialog med aktörer i Norden och skapar mervärde i nätverk och i samarbete med kommun och stat.

I det praktiska arbetet utgår vi från de behov som finns inom vårt verksamhetsområde. Eftersom över hälften av finlandssvenskarna bor i våra medlemskommuner är arbetet mångfacetterat samtidigt som det kräver fokuserade insatser. Då det sker omvärldsförändringar påverkas också vår verksamhet. Sydkusten stöder medlemskommunerna genom att i verksamheten söka finansiering för största delen av de mera omfattande insatserna och projekten som vi genomför. Finansieringen kommer från EU-program, från statliga instanser, fonder och stiftelser. Basen och kontinuiteten för verksamheten garanteras genom medlemskommunernas medlemsavgifter.

Vid förbundsmötet 2019 fastställdes de tyngdpunktsområden som stått som bas för verksamheten:

KULTURAUTONOMIN OCH FRÅGOR AV SPECIELL RELEVANS FÖR DEN FINLANDSSVENSKA BEFOLKNINGEN

Sydkusten arbetar långsiktigt med alla de frågor vi tar oss an. Vi håller uppsikt över förändringar i samband med de processer som pågår inom den kommunala och statliga förvaltningen och handlar utgående från dem. Utmaningarna gäller tillgång på service, språkets synlighet, offentliga tjänster samt information om hur man genom egen aktivitet kan främja och utveckla sina egna kulturella, språkliga och samhällsliga intressen. Vi arbetar i nätverk för att uppnå bästa resultat och upprätthåller kontaktnät till våra medlemskommu-

ner, Utbildningsstyrelsen, svenska serviceenheten för undervisningsväsendet vid Regionförvaltningsverket, Kommunförbundet, universitet och högskolor, politiskt förtroendevalda, Folktinget, finlandssvenska organisationer m.fl.

UTBILDNING OCH FRITID - BARN OCH UNGA

Vi arbetar för att svensk småbarnspedagogik och utbildning på alla stadier har hög kvalitet och är attraktiv. Vi prioriterar barn och unga och verksamhet som stöder det svenska språket och den svenska kulturen. Den finlandssvenska skolan, småbarnspedagogiken samt eftis- och fritidsverksamheten står i centrum för arbetet. Barnens lika rätt till god utbildning och stimulerande kulturfostran också på svenska i medlemskommunerna är grunden för Sydkustens barninriktade verksamhet. Sydkusten upprätthåller Sydkustens ordkonstskola som erbjuder grundläggande konstundervisning i ordkonst och övrig ordkonstverksamhet på svenska i medlemskommunerna. Genom kultur- och konstfostran ges barn och unga en positiv värdegrund, kännedom om sitt kulturarv, inspiration till egen aktivitet samt stöd för sin utveckling som individer. Aktiviteter och meningsfull stimulans förebygger utslagning och utanförskap bland våra unga. Vi verkar för att undervisningen för barn med invandrabakgrund även är organiserad inom det svenska utbildningsväsendet. Genom samarbete med kommun och stat och genom dialog med aktörer i Norden skapar vi ett mervärde.

TILLGÅNGEN PÅ SVENSKSPRÅKIG ARBETSKRAFT

Vi arbetar kompetenshöjande för att stöda det kontinuerliga lärandet. Sydkusten arbetar fortlöpande för att

behörig, välutbildad och motiverad personal finns i daghem och skolor. Medlemskommunerna stöds genom aktivt arbete för att i nätverk sammanföra tjänstemän och personer inom utbildningsinrättningar, stat och kommun för att söka lösningar då det saknas behörig personal. Aktivitet i förhållande till statsmakten, utbildningsanordnare och fortbildare är nödvändig för att påminna om de språkspecifika behoven. Vi stöder alla åtgärder som förbättrar bristen på lärare och daghemspersonal. Vi bistår vid behov med personalrekryteringen till skola och daghem. Vi stöder även sysselsättningen bland kulturutövarna genom vår projektverksamhet och i samarbete med andra verkar vi för att underlätta integration på svenska och därmed förenkla invandrades möjligheter att komma in i arbetslivet.

INFORMATION OM STÖDFUNKTIONER OCH SVENSK VERKSAMHET

Sydkusten upprätthåller flera webbplatser med information om svensk verksamhet. Vi utvecklar och effektiviserar kontinuerligt informationen för att göra tjänsterna mera lättillgängliga och synliga för såväl allmänheten som medlemskommunerna. Vi informerar på webben och på sociala medier, genom kontakter till media och i dialog med såväl tjänstemän som förtroendevalda. Vi lyfter fram frågor som är av betydelse för att förverkliga svenskspråkiga lösningar inom utbildning och kultur genom informationsutbyte med såväl tredje sektorn som statliga och kommunala verk och enheter. Målet är att varje region inom Sydkustens verksamhetsområde uppmärksammas och får stöd för den form av verksamhet man själv anser sig behöva.

1.1. Styrelse och arbetsutskott

Vid förbundets årsmöte i Kimito valdes **Sandra Bergqvist** till ordförande för år 2019. Holger Wickström och Heikki Pakarinen har fungerat som vice ordförande. Arbetsutskottet har bestått av presidiemedlemmarna Sandra Bergqvist, Holger Wickström och Heikki Pakarinen, samt styrelsemedlemmarna Lena Sjöberg, Sofia Stolt, Werner Orre, Nina Björkman-Nystén och Bianca Gräsbeck.

MEDLEMMAR I STYRELSEN HAR VARIT:

ORDINARIE

Lena Sjöberg, Gröna, Helsingfors
Oskar Dikert, VF, Helsingfors
Niklas Rönnberg, SFP, Helsingfors
Johan Werkelin, SFP, Åbo
Nina Björkman-Nystén, SFP, Lovisa
Holger Wickström, SDP, Raseborg
Sofia Stolt, SFP, Grankulla
Hanna Lönnfors, SFP, Borgå
Inger Wrettdal, SFP, Kimitoön
Oscar Ohlis, SFP, Helsingfors
Tiina Kujala, SFP, Esbo
Werner Orre, SFP, Raseborg
Bianca Gräsbeck, VF, Åbo
Heikki Pakarinen, Saml, Esbo
Barbara Westman, SDP, Vanda
Erica Helin, SDP, Pargas

ERSÄTTARE

Jonas Heikkilä, Gröna, Åbo
Birgitta Gran, VF, Hangö
Karin Palmén, SFP, Helsingfors
Maj Björk, SFP, Pargas
Tony Björk, SFP, Kyrkslätt
Torolf Bäckman, SDP, Raseborg
Fredrika Fellman, SFP, Vanda
Clara Lindqvist, SFP, Sibbo
Lars Nyberg, SFP, Åbo
Runa Ismark, SFP, Helsingfors
Håkan Sandell, SFP, Vanda
Dick Carstens, SFP, Hangö
Risto Nurmela, VF, Pargas
Veera Hellman, Saml, Helsingfors
Elisabeth Helander, SDP, Helsingfors
Annukka Maunula, SDP, Åbo



1.2. Personalen

Förbundet har två kanslier, ett i Helsingfors och ett i Pargas. Under verksamhetsåret har personalsammansättningen genomgått stora förändringar. Christel Björkstrand valdes till ny direktör för Sydkusten och påbörjade sin uppgift i januari 2020, samtidigt som Sydkustens mångåriga direktör Agneta Eriksson avgick med pension. Också Ulrica Palmroos-Siltala, Sydkustens förbundssekreterare, gick i pension under verksamhetsåret. Camilla Komonen valdes till ny förbundssekreterare och påbörjade sitt arbete i oktober 2019. I personalen på kansliet i Helsingfors har ingått även förbundets utvecklingschef Monica Martens-Seppelin, utbildningsplanerare Matias Österberg, planerare Maja Ottelin, planerare Iréne Poutanen, ordkonstlärare Lotta Sanhaie samt projektledare Erik Berglund och bibliotekarie Mikael

Gros för Ebban, skolbiblioteket på nätet. Henrika Andersson och Amanda Audas-Kass inledde arbetet som läsambassadörer i Svenskfinland den 1 augusti 2019. Vid kontoret i Pargas har platschef Lena Långbacka och ordkonstlärare Paola Fraboni arbetat. Marina Saanila har fungerat som projektledare för "Skärgårdshistoria med många sinnen" fram till 30.6.2019. Mariella Kronström har från och med november 2019 ansvarat för koordineringen av det åboländska kultursamarbetet VårKultur. Under kalenderåret har 14 ordkonstlärare engagerats, övriga personer som avlönats med arvoden har också medverkat i förbundets verksamhet. Bokföringsbyrån Tärnan har skött förbundets bokföring och i huvudsak även betalningsrörelsen.

30.01.2020

Tack och hej!

Efter elva och ett halvt år på Sydkusten är det dags att tacka för mig.

Då jag har städat bland mina papper har jag fastnat i en hel del som väcker både minnen och tankar. Intressantast har det varit att läsa igenom de iakttagelser och analyser av Svenskfinland och Sydkustens roll som jag skrev ner och arbetade med under mina första månader som Sydkustens direktör.

Väldigt mycket i resonemanget handlade om språket och hur vi på Sydkustens landskapsförbund och i Svenskfinland över lag bör jobba för "att främja den svenskspråkiga befolkningens intressen" som det också står i stadgarna. På den punkten har väldigt lite förändrats. Vi har samma utmaningar som tidigare. Vissa saker förbättras ibland medan andra försämras.

En fråga som är lika aktuell som för elva år sen är frågan om tillgången på svenskspråkig personal i kommunerna och särskilt i huvudstadsregionen. Andelen svenskkunniga minskar inom flera sektorer. Orsakerna är många. Intresset för kommunen som arbetsgivare verkar minska överlag, kanske delvis på grund av att lönenivån ofta inte kan mäta sig med den inom den privata sektorn. Stela strukturer kan vara en annan orsak. Då svenskspråkiga försvinner ur förvaltning och service finns det allt färre som arbetar för att hitta de skräddarsydda och flexibla lösningar som behövs för att garantera att servicen på svenska är någonting mer än vackra ord på papperet.

Jag konstaterade för elva år sen att det finns en tendens att diskutera språkfrågan i Svenskfinland utgående från de hotbilder som ständigt står för dörren i form av statliga och kommunala förvaltningsreformer och med den skeva föreställningen att det är den trygga svenskdominerade miljön som är verkligheten. Förvaltningsreformer är fortsättningsvis hotbilder men jag tycker mig se att man i dag, i större

utsträckning i Svenskfinland överlag, i resonemanget utgår från ett bredare perspektiv på den finlandssvenska verkligheten. Det finns en större vilja till samarbete över olika gränser i Svenskfinland. Och det är livsviktigt.

Kvaliteten och tillgången på service och tjänster på svenska hör till frågorna som hela tiden har funnits på agendan på Sydkusten. För mig är det självklart att vi bör se till att det finlandssvenska alternativet, oberoende av vad det är fråga om, skall vara bättre än genomsnittet i landet. Vi får aldrig pruta på kvaliteten i det vi gör och det vi erbjuder på svenska. Faller kvaliteten så är valet för de allt fler tvåspråkiga inte längre självklart det svenska alternativet. En hög nivå på undervisningen är en viktig förutsättning för såväl den samhällsbyggande som språkliga och kulturella verksamheten på svenska i Finland. Därför är det centralt att all utbildning prioriteras. Att vi har tillgång till välutbildad svenskspråkig personal inom de språkligt viktiga sektorerna kan vara avgörande för valet av språk i många familjer. De viktiga valen görs tidigt i livet. Det är därför i högsta grad oroande att man idag fortsättningsvis är tvungen att konstatera att tillgången på personal inom småbarnspedagogiken i södra Finland och framförallt i huvudstadsregionen alltjämt är en stor utmaning, trots att vi idag på många sätt har ett bättre utgångsläge än tidigare. Det utbildas såväl småbarnspedagoger och närvårdare som lärare i Helsingfors. Nu gäller det att hitta sätt att öka intresset för arbetet och studierna.

Sydkusten har en viktig roll att agera såväl bevakare som aktör och koordinator i sitt uppdrag att främja utbildning och kultur på svenska. Arbetet tar aldrig slut, men fokus varierar. Sydkusten finns för att hugga i där det behövs. Nu är dags för mig att säga tack och hej och önska min efterträdare Christel Björkstrand välkommen till världens bästa jobb!

Agneta Eriksson, Sydkustens direktör 2008–2019

1.3. Finansieringen

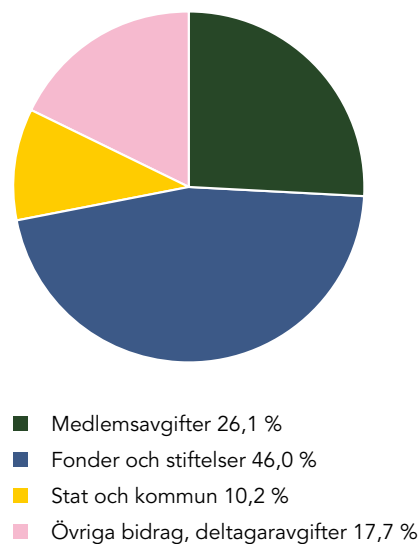
Sydkusten arbetar målmedvetet för en stabil ekonomi. Vi anhåller om bidrag från såväl offentliga som privata bidragsgivare. Genom den externa finansieringen har vi haft möjlighet att genomföra en bred verksamhet och flera projekt. För kontinuiteten i all verksamhet är det dock av stor betydelse att den ekonomiska basen och likviditeten är tillräckligt stark. Det är också en förutsättning för att kunna planera större projekt och söka finansiering för dem. Vi genomför mycket av verksamheten i samarbete med andra organisationer, vilket ger ett viktigt mervärde, men även innebär att vi är kostnads-effektiva.

Kommunernas medlemsavgifter är Sydkustens basfinansiering. År 2019 stod den för 26 % av verksamhetskostnaderna. De övriga kostnaderna täcktes av medel som inflöt från utomstående finansiärer.

Kostnaderna för verksamheten kalenderåret 2019 var 904 915,59 €. Verksamheten uppvisar ett överskott om 19 377,60 €. Överskottet beror på försäljningen av aktier i Elisa Abp för att Sydkustens landskapsförbund r.f. inom en snar framtid kommer att teckna aktier i Svenska Framtidsskolan i Helsingforsregionen Ab / Practicum. Försäljningen inbringade en försäljningsvinst på 19 977,60 euro.

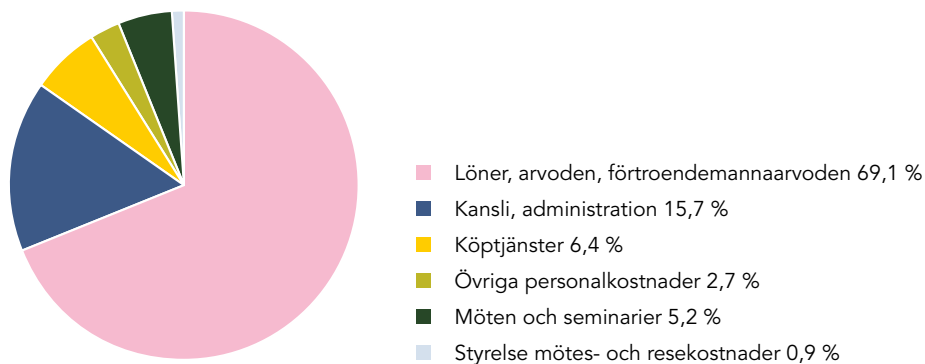
INTÄKTER 2019	EURO	%
Medlemsavgifter	241 481,00	26,1 %
Fonder och stiftelser	424 754,08	46,0 %
Stat och kommun	94 127,00	10,2 %
Övriga bidrag, deltagaravg.	163 930,73	17,7 %
Sammanlagt	924 292,81	100 %

INTÄKTER 2019



UTGIFTER 2019	RESULTAT 2019	%	BUDGET 2019	RESULTAT 2018
Löner, arvoden, förtroendemannaarvoden	624868,16	69,1%	643034,07	517 796,13
Kansli, administration	141786,49	15,7%	159486,18	93 829,83
Köptjänster	58271,06	6,4%	64385,75	41 249,42
Övriga personalkostnader	24853,19	2,7%	31520,00	20 614,87
Möten och seminarier	46695,79	5,2%	38073,52	63 020,86
Styrelse mötes- och resekostnader	6369,58	0,7%	8548,14	5 905,60
Avskrivningar	1831,32	0,2%	2450,00	2 441,76
Medlemsavgifter	240,00	0,0%	485,00	535,00
Sammanlagt	904915,59	100,0%	947982,66	745 393,47

RESULTAT 2019



2. Utbildningspolitiska frågor

För den svenskspråkiga befolkningen är det av avgörande betydelse att all utbildning finns tillgänglig på svenska och att den håller hög kvalitet. En högklassig utbildning på svenska är en förutsättning för att språket och kulturen skall kunna leva och utvecklas i Finland. Grunden läggs redan inom småbarnspedagogiken som också banar väg för den svenskspråkiga utbildningsstigen. Sydkusten har kontinuerligt jobbat för lösningar och insatser som på ett positivt sätt stöder eller gynnar arbetet för småbarnspedagogiken och utbildningen. Inom alla stadier i utbildningen är lärarna i nyckelställning. Kvaliteten på utbildningen är nära sammanlänkad med lärarnas yrkeskunskap. I lägen då lärare saknar kompetens lider kvaliteten. Bristen på behörig personal i södra Finland, såväl inom småbarnspedagogiken som inom den grundläggande utbildningen och andra stadiets utbildning, är en långkörare som Sydkusten har fortsatt att jobba med. Vi stöder kommunerna genom olika insatser, med målsättningen att främja tillgången på behöriga lärare och höja kompetensen bland personalen främst inom småbarnspedagogiken. Också inom morgon- och eftermiddagsverksamheten är det fosterande arbetet viktigt, vilket betyder att satsningar på personalen inom detta verksamhetsområde är av stor betydelse. För att fullfölja vårt uppdrag i frågor som berör utbildning har vi samarbetat med företrädare för kommunernas bildningssektorer och utbildningsanordnare på alla stadier.

2.1. Småbarnspedagogiken

Småbarnspedagogiken spelar en viktig roll i Sydkustens verksamhet. Vi arbetar framförallt med kompetenshöjande insatser och seminarier, med utredningar och kartläggningar av personalsituationen och språkförhållanden, samt med att stöda, lyfta fram och synliggöra småbarnspedagogiken. I arbetet utgår vi från synsättet att en kompetent personal med hög pedagogisk medvetenhet kan göra tydligare val när det gäller verksamhetens innehåll och utveckling av goda pedagogiska relationer samt att en hög utbildningsnivå ger förutsättningar för personalen att utveckla pedagogiska relationer av hög kvalitet. En utbildad personal kan erbjuda en stimulerande, dialogisk och empatisk småbarnspedagogik för barn, som också har positiv inverkan på barnens utveckling. Därför handlar de viktigaste insatserna som Sydkusten kan göra för småbarnspedagogiken om att stärka personalens utbildningsnivå och erbjuda möjligheter att delta i fortbildning.

Förändringarna i den nya lagen om småbarnspedagogik som berör behörighetskrav och personaldimensionering kräver såväl flera utbildningsplatser som kompletterande utbildning och fortbildning. En kvalitativt god småbarnspedagogik är viktig för att utjämna skillnader i inlärningsresultaten som barns socioekonomiska bakgrund kan ge upphov till. Likaså stöds den språkliga utvecklingen genom småbarnspedagogiken vilket är av stor betydelse för fortsatt framgång inom utbildning.



År 2019 genomförde vi en omfattande kartläggning av personalläget inom småbarnspedagogiken. Utredningen omfattade hela Svenskfinland och gjordes i samarbete med Utbildningsstyrelsen. Kartläggningen visade på stora skillnader både i personaltillgång och behörighet samt i språkförhållanden

på daghemmen i Svenskfinland. Det råder fortfarande stor brist på barntädgårdslärare och barnskötare i huvudstadsregionen. Det råder också märkbar brist på barntädgårdslärare i östra Nyland och brist på barnskötare i Egentliga Finland. Då det gäller barnens språkbakgrund på svenskspråkiga daghem verkar det finnas i huvudsak tre trender. Andelen enspråkigt svenska barn minskar, andelen tvåspråkiga barn med svenska och finska som hemspråk ökar och andelen barn med andra språk eller språkkombinationer ökar i viss mån. Dessa tendenser syns i de flesta regionerna, men samtidigt finns det stora variationer i den språkliga miljön och barnens språkliga bakgrund i kommunerna.

Småbarnspedagogiken har under de senaste åren genomgått många förändringar. Under 2018 trädde den nya lagen om småbarnspedagogik i kraft, med den påföljd att yrkesbeteckningarna ändrades och personalsammansättningen justerades. Enligt den nya lagen ska minst två tredjedelar av personalen vara antingen

pedagoger eller socionomer, och av denna del ska minst hälften ha en pedagogisk examen. Förändringen ska ske under en övergångsperiod fram till 2030. I oktober 2016 fastställdes ett nytt nationellt styrdokument för småbarnspedagogiken, med syftet att bidra till att verksamheten håller hög kvalitet och genomförs på lika grunder i hela landet.

Sydkusten följer noga med den här utvecklingen och arbetar också kontinuerligt för att lyfta fram småbarnspedagogikens betydelse. Vi arbetar målmedvetet med att dels bevaka frågor som berör småbarnspedagogiken, dels erbjuda fortbildning för personal och värna om en hög kvalitet på daghemmen. Vi samlar regelbundet administratörer för småbarnspedagogik från våra medlemskommuner, samt utbildningsanordnarna från Helsingfors universitet, Åbo Akademi, Arcada, Practicum och Axxell, för att diskutera utmaningar inom småbarnspedagogiken och tillsammans söka lösningar. Fortbildningsbehovet, personalsituationen, gemensamma frågor kring praktiskt arbete samt information om aktuella frågor inom sektorn behandlas.

Sydkusten har under det gångna verksamhetsåret stött daghemspersonalens kompetensutveckling genom kurser och seminarier. I Helsingfors och i Borgå arrangerade man seminarier med fokus på barns socio-emotionella utveckling och "konsten att styra sig själv".

Sydkustens nätverk gör det möjligt att samarbeta kring kompetensutveckling i olika projekt. Under 2019 genomfördes ett sådant samarbete mellan Sydkusten, Arcada, Practicum, Helsingfors universitet och flera av anordnarna av småbarnspedagogik i huvudstadsregionen. Tillsammans med dessa organisationer planerade vi en utbildning i kollegialt lärande för småbarnspedagogiken som pågick från oktober 2018 till maj 2019 på Arcada och utbildade 15 pedagoger i ämnet.

2.2. Utbildningsfrågor och lärartillgång

Sydkusten har under verksamhetsåret kontinuerligt bevakat frågor som berör utbildningen på svenska. Oberoende av om det handlat om praktiska frågor, tillgången på lärare, lagstiftning eller annat som berör utbildning har vi aktivt följt med utvecklingen. Vi ser den språkliga utbildningsautonomin som avgörande för att utbildningen på svenska skall kvarstå och kunna utvecklas utgående från de specifika behov som finns. Som delägare i Svenska Framtidsskolan i Helsingfors (Practicum) har vi även ett särskilt intresse för andra stadiets yrkesutbildning. Vi har även inom ramen för den svenska sektionen för livslång vägledning (LIV-sektionen), som tillsatts av Regionförvaltningsverkens svenska enhet i Nyland, jobbat för att livslånga vägledningstjänster finns tillgängliga på svenska.

SYDKUSTENS UTBILDNINGSPOLITISKA GRUPP

Ännu vid inledningen av 2019 präglades arbetet av den planerade landskapsreformen, speciellt reformens inverkan på utbildningen. Reformen blev inte av i dess dåvarande form men många av nyckelfrågorna i det arbetet är fortsättningsvis aktuella. Till dessa frågor hör hur man tryggar den svenska servicen och hur man säkerställer att de båda inhemska språkgrupperna på lika villkor erbjuds tjänster av god kvalitet. Frågorna har begrundats i Sydkustens utbildningspolitiska grupp till vilken kallats företrädare för medlemskommunerna, representanter för lärarutbildningarna vid HU och ÅA, Kulturfonden, Kommunförbundet och Utbildningsstyrelsen.

Gruppen har under hösten 2019 aktivt diskuterat regeringsprogrammets utredning av den svenskspråkiga utbildningens särdrag. Man kom överens om att fram-

ställa en gemensam skrivelse till undervisningsministern där man bl.a. påtalar den svenskspråkiga utbildningens brist på likvärdig personaltillgång samt behovet att synliggöra vilka omständigheter som utgör den svenska utbildningens verklighet. Skrivelsen överräcktes till undervisningsminister Li Andersson 6.11.2019. Sydkusten ser det som viktigt att vi har ett brett samarbete mellan kommunerna, så att vi tillsammans kan reflektera över och bygga nätverk kring frågor som berör det svenska.

Man har under det gångna året också diskuterat kommunernas specifika personalsituation inom småbarnspedagogik och utbildning, liksom Sydkustens kartläggning av småbarnspedagogiken 2019. Genom den dialog som förs i Sydkustens utbildningspolitiska grupp, kan aktuella frågor som berör utbildningen i våra medlemskommuner bättre definieras, undersökas och fördjupas.

SVENSKT LAPE-NÄTVERK

Som ett led i det riksomfattande programmet för utveckling av barn- och familjetjänster, det s.k. LAPE-programmet, skapades också ett svenskt nätverk i Nyland som Sydkusten deltagit i. LAPE-nätverket har bl.a. behandlat frågor om den nya familjecentermodellen, om elevhälsans helhet och om tjänster på special- och krävande nivå. Sydkusten har särskilt lyft fram synpunkter på de s.k. kontaktytorna mellan bildningen och vården samt förhållandet mellan kommunerna och de framtida landskapen.

NYLANDSTURNÉN 2019

I samarbete med Åbo Akademi, fakulteten för pedagogik och välfärdsstudier, ordnade Sydkusten Nylandsturnén 9-11 oktober 2019. Deltagarantalet var något lägre

detta år, under turnén fick 16 skolor besök av studerande. Syftet med turnén är att ge klass- och speciallärarstuderande möjlighet att under två dagar bekanta sig med potentiella arbetsplatser i skolor i Nyland. Deltagandet är frivilligt både för skolor och studerande. I samband med Nylandsturnén ordnades också ett besök på Utbildningsstyrelsen och en kvällstillställning med lärare och representanter från kommunerna som fick chansen att berätta om arbetsmöjligheter i regionen. Bland de studerande märks ett behov av att få kontakt med vanliga skolor i Nyland. Om turnéns betydelse betonar de studerande framförallt att turnén ger en möjlighet att föra diskussioner med lärare och rektorer som man inte vanligen har, samt att man genom turnén får se vardagen i skolan och hur man jobbar. De här faktorerna har bidragit till intresset för att söka jobb i Nyland efter studierna.

Nylandsturnén uppfattas som betydelsefull också för skolorna och kommunerna. Sydkustens utvärderingar tyder på att Nylandsturnén delvis direkt stöder lärarrekryteringen och i större omfattning indirekt stöder den.

2.3. Morgon- och eftermiddagsverksamhet och skolans klubbverksamhet

Sydkusten har sedan millennieskiftet aktivt arbetat för att utveckla och stärka morgon- och eftermiddagsverksamheten och fritidsverksamhet i anslutning till skolan. Vi har tack vare det målinriktade arbetet fått ett omfattande helhetsansvar och en stark roll som expertorganisation inom eftis- och klubbverksamheten i Svenskfinland. Arbetet har under året fortsatt detta nätverks- och utvecklingsarbete med hjälp och stöd av ett välfungerande dynamiskt samarbetsnätverk med aktörer från såväl myndigheter, tredje sektorn och kommunerna.

Sydkustens referensgrupp för eftis- och klubbverksamheten består av representanter för centrala aktörer inom verksamheten i Svenskfinland. Gruppen har sammankommit två gånger under året. Specialplanerare Sonja Hyvönen (Utbildningsstyrelsen) har fungerat som ordförande för gruppen. Dessutom finns en mindre arbetsgrupp som sammankommer oftare.

NATIONELLT UTVECKLINGSNÄTVERK

Sydkusten har fortsatt bevaka de svenska intressena, sköta om den svenska kontakten och informationen till de tvåspråkiga kommunerna och de svenska eftisarna samt medverka i det nationella utvecklingsarbetet. Det finns idag ca 230 svenskspråkiga eftisar i Svenskfinland. Till det svenskspråkiga nätverket hör 33 tvåspråkiga kommuner samt 9 enskilda enheter på språköarna. Sydkustens landskapsförbund har inom nätverksarbetet informerat kommunerna om det som sker på nationell nivå samt överlag bevakat och synliggjort de språkliga aspekterna på verksamheten och behovet av en förvaltning som både beaktar och sköter båda språkgruppernas verksamhet och behov.

Utbildningsstyrelsen upprätthåller ett nationellt utvecklingsnätverk för morgon- och eftermiddagsverksamhet och klubbverksamhet. Sydkusten fungerar tillsammans med Utbildningsstyrelsens svenska linje som hela Svenskfinlands representant i nätverket som består av 15 regionala nätverk. Monica Martens-Seppelin från Sydkusten är kontaktperson för det svenskspråkiga nätverket och som andra kontaktperson fungerar rektor Inger Nabb från Vasa. Nätverket har inte längre en lika aktiv roll som tidigare pga omorganiseringar inom Utbildningsstyrelsen och har inte sammankallats till gemensamma arbetsmöten under 2019.

REGIONALA TRÄFFAR, MÖTEN OCH FORTBILDNING

Inom ramen för det nationella utvecklingsnätverket arrangerar Sydkusten i samarbete med Utbildningsstyrelsen regionala möten för svenskspråkiga eftis- och klubbkoordinatorer och ansvariga tjänstemän i kommunerna varje termin. Under år 2019 hölls ett möte på våren och ett på hösten på tre olika orter, sammanlagt fem möten. Mötena behandlade aktuella frågor inom verksamheten och goda exempel på hur verksamheten kan ordnas presenterades och diskuterades. De regionala mötena år 2019 hölls 7.5 och 28.11 i Åbo, 26.11 i Vasa samt 15.5 och 3.12 i Helsingfors.

UTBILDNING, FORTBILDNING OCH KURSER

Grunden för god kvalitet i verksamheten är behöriga, kompetenta och motiverade ledare och pedagoger som har en stark yrkesidentitet. Detta uppnås bl.a. via yrkesutbildning och kontinuerlig fortbildning. Sydkusten samarbetar med de utbildningar som ger behörighet att arbeta på eftis för att locka studerande till yrkesutbildningarna. Vi har också samarbete med bl.a. Centret för livslångt lärande vid Åbo Akademi och Yrkeshögskolan Novia (CLL) gällande fortbildning för eftis- och klubbleadare och dessutom ordnat egna kurser och temadagar på lokal nivå i olika regioner i samarbete med andra.

KARTLÄGGNING AV EFTISVERKSAMHETEN I SVENSKFINLAND

Under hösten 2019 planerades och förbereddes en omfattande kartläggning av morgon- och eftermiddagsverksamheten i Svenskfinland. Sydkusten riktar i början av år 2020 en webbenkät till samtliga eftisledare som jobbar på ett svenskt eller tvåspråkigt eftis i Finland (ex-

klusive Åland) samt en webbenkät till alla tvåspråkiga kommuners bildningskanslier. Avsikten är att kartlägga den nuvarande situationen för att bättre kunna utveckla och förbättra morgon- och eftermiddagsverksamheten och yrket som eftisledare. En jämförelse görs också med resultaten från föregående kartläggningar. Den senaste gjordes år 2016.



14.2.2019

Sociala färdigheter behöver tränas

Det har den senaste tiden talats mycket om psykisk ohälsa, mobbning och känsla av ensamhet bland barn och unga i vårt land. Kurserna "Trygga relationer på eftis", som Sydkusten och Folkhälsan ordnat under våren har fokuserat på problematiken och på förebyggande av mobbning.

Det är allas ansvar att öka barnens välmående och förebygga mobbning och det kan vi göra med samarbete och gemensamma verktyg. Det viktigaste sättet att förebygga mobbning är att skapa en grupp känsla där alla barn upplever att de är trygga och att de kan ta upp problemen när de uppkommer. Att det finns vuxna som lyssnar, tar barnen på allvar och agerar.

Eftisverksamhetens uppdrag är att skapa en trygg och meningsfull eftermiddag för de yngsta barnen i skolan. Verksamheten bygger på att stärka och utveckla barnens sociala färdigheter, kompisrelationer och förmåga att fungera i grupp. Välmående, trygghet, självkänsla, glädjen att lyckas samt konflikthantering är centrala både i undervisningen i skolan och i friare lärmiljöer som eftis- och klubbverksamheten. Eftisverksamheten lotsar barnen i den sociala utvecklingen!

Många känner sig ensamma

Lärare och vuxna uppmärksammar i regel framgång då det gäller akademiska färdigheter men dessvärre inte då det gäller sociala färdigheter. Barn behöver få träna sociala färdigheter lika väl som matematik, fotboll eller läsning för att bli bra på det. Utbildningsstyrelsens senaste uppföljning av eftisverksamheten visade att ca 7% av barnen känner sig ensamma. Enligt uppföljningen önskade många föräldrar att man skulle ingripa i mobbning och jobba mera med att stärka kamratrelationerna och gemenskapen bland barnen. Det finns ett klart behov av att ytterligare stärka eftispersonalens kompetens i dessa frågor.

För att svara på behovet har Sydkustens tillsammans med Folkhälsan ordnat kursen "Trygga relationer på eftis" på sex olika orter i hela Svenskfinland under de senaste veckorna. Kurserna har nått över 160 eftisledare vilket är nästan en tredjedel av alla svenskspråkiga eftisledare i landet. Det stora deltagarantalet visar på ett klart behov och intresse av att få mera kunskap och redskap i att jobba mobbningsförebyggande och stärka barnens sociala färdigheter.

Mångprofessionellt arbete behövs

Enligt Sydkustens kartläggningar av eftisverksamheten finns också ett stort behov av att förbättra samverkan mellan eftis, skola och förskola. Eftis- och klubbverksamheten borde starkare involveras i de nationella programmen som Kiva skola och vara delaktiga i skolans handlingsplaner mot mobbning. Eftispersonalen behöver också stöd från skolan, speciellt av sakkunniga som kuratorer och speciallärare för att arbeta förebyggande men också för att uppmärksamma och åtgärda problemsituationer. Ett mångprofessionellt samarbete tryggar utvecklingen och kvaliteten, ökar kunskapen om barnet och gör det mycket lättare att känna igen behov och brister. Det är viktigt att personal ser både det enskilda barnet och gruppens dynamik och kan arbeta förebyggande för att undvika mobbning och ensamhet.

Att ha fungerande kamratrelationer och att känna sig sedd har stor inverkan på vårt välmående och livskvaliteten. Idag, på alla hjärtans dag, fokuserar vi mer på saker som borde vara självklara alla dagar, att hälsa på alla, visa respekt, uppmuntra, låta alla vara med, trösta den som är ledsen och inte lämna någon ensam. Önskar alla en riktigt fin alla hjärtans dag!

Monica Martens-Seppelin

Utvecklingschef

INFORMATION, SYNLIGHET OCH MEDIA

Under året förnyades den grafiska profilen för Sydkustens eftis innehåll. Webbsidan eftis.fi och nyhetsbrevet Eftisinfo förnyades. I samband med förnyelsen sammanfördes webbsidan klubbar.fi med eftis.fi till en webbsida. Den grafiska profilen fräschades upp även för nyhetsbrevet Eftis-info. Nyhetsbrevet som postas regelbundet till alla svenska eftisar och tvåspråkiga kommuner innehåller aktuell information om kurser, bidrag, lagstiftning, material, tips för verksamheten m.m. för att komplettera och synliggöra den information som finns på webbsidan eftis.fi. Eftis-info är en viktig informations- och inspirationskälla för eftisledarna på fältet. Eftis-info har skickats per post två gånger år 2019 till alla eftisar i Svenskfinland (ca 230) i mars och oktober. Dessutom sänds den elektroniskt till ansvarspersoner, rektorer och bildningschefer samt övriga aktörer inom området.

Sydkusten håller regelbunden kontakt till medierna för att informera om verksamheten och bevaka verksamheten.

Sydkustens webbsidor och sociala medier med mera info om eftis- och klubbverksamheten:

www.eftis.fi

www.facebook.com/eftisochklubbar

”Efter att du var på besök i vår skola så har min ”femma” upptäckt läsningen på allvar. Han lånar hem böcker och läser varje kväll tills ögonen slocknar. Tacksam för det! =)”

En förälder till läsambassadör Amanda efter skolbesök



Henrika Andersson och Amanda Audas-Kass

2.4. Läsambassadör x 2

Under våren 2019 stod det klart att projektet Läsambassadör x 2 skulle bli verklighet. Projektet finansieras av Svenska kulturfonden, Stiftelsen Brita Maria Renlunds minne och Svenska folkskolans vänner. Svenskfinland hade sin första läsambassadör åren 2014-2017 då Katarina von Numers-Ekman innehade uppdraget. Eftersom man den här gången ville ha fokus på två huvudsakliga målgrupper, barn i åldern 0-6 år samt barn i åldern 11-15 år, var det motiverat att ha två läsambassadörer.

I april 2019 satte rekryteringsprocessen igång och vid ansökningstidens slut hade närmare fyrtio ansökningar kommit in. Bland de sökande utsågs författare och skådespelare Henrika Andersson samt modersmåls lärare Amanda Audas-Kass till de två nya finlandssvenska

5.12.2019

Om guldfiskar och koncentration

”Att ha minne som en guldfisk” borde i dag snarare ses som en komplimang än förebråelse. I klarspråk skulle det betyda att du har bättre koncentrationsförmåga än genomsnittet. Enligt en kanadensisk forskning från 2015 konstaterades att människans koncentrationsförmåga idag är sämre än guldfiskens. Sedan millennieskiftet blir vi allt sämre på att fokusera och tänka på en sak i taget. (Guldfisken lär kunna koncentrera sig i nio sekunder men har å andra sidan inte en lika distraherande eller krävande omgivning som vi).

Men varför behöver man ens kunna koncentrera sig? är en fråga vi som läsambassadörer fått allt oftare då vi besöker högstadieelever. Hjärnforskaren och professor i pedagogik **Minna Huotilainen** besvarar frågan i boken *Keskittymiskyvyn elvytysopas* och skriver bland annat:

”En god koncentrationsförmåga är belönande. Då vi koncentrerar oss samarbetar vårt minne och vår uppmärksamhet på bästa tänkbara vis och gör oss exceptionellt effektiva. En god koncentrationsförmåga möjliggör användning av hela vår kognitiva kapacitet: vi tillhandahåller vår bästa minnesbank, vår klipskhet, kreativitet, påhittighet, vår sociala kompetens och förmågan att uppfatta större helheter. När vi är koncen-



trerade är vi således som allra bäst.” (Citat ur ”Guide för återupplivning av koncentrationsförmågan” skriven av Mona Moisala och Minna Huotilainen, Tuuma, 2018” - fri översättning av undertecknad).

Huotilainen skriver också om ett rätt nytt fenomen, ADT (attention deficit trait) som uppmärksammades på 1990-talet av den amerikanska hjärnforskaren Hallowell. ADT kan jämföras med de medfödda diagnoserna ADD och ADHD som är en följd av ett neurologiskt störningstillstånd. Skillnaden till de tidigare diagnoserna är att ADT ses som en direkt följd av ett stressrelaterat leverne och en alltför splittrad arbetsbild. Ett liv där vi ständigt avbryter oss själva. Också utan yttre avbrott eller krav utifrån lider den ADT-drabbade av behovet att ständigt avbryta sig själv.

ADT uppstår inte över en natt utan är en följd av längre tider med ständiga avbrott. Mekanismen anses ha nära samband till den primitiva reaktion som uppstår då vi är hotade (flight or fight). Då tillståndet fortgår en längre tid kan det liknas vid ett brandlarm som vi inte förmår stänga av. Sirenen fortsätter oupphörligt att tjuta i vårt öra. En otrevlig upplevelse för både omgivningen och oss själva.

Men misströsta inte om du eventuellt känner igen symptomen. Andas djupt, släck ner skärmarna och vet att litteratur är den bästa medicinen. Läs högt för katten, läs tyst under täcket, läs tillsammans med din vän eller ditt barn. Läsning är, förutom underbart, ett utmärkt sätt att träna och förbättra koncentrationsförmågan!

Henrika Andersson
Läsambassadör

10.10.2019

Be inte om ursäkt!



Det händer ibland att jag träffar vuxna som skäms lite över att de läser det de läser i mötet med mig. "Det är nog bara en helt vanlig deckare, men den får mig att slappna av", säger de lite förläget och ursäktande. Som om jag i egenskap av modersmåls lärare eller läsambassadör skulle förakta den läsare som läser annat än nobelpristagare. Som om jag i egenskap av modersmåls lärare eller läsambassadör aldrig själv skulle läsa annat än litteratur i den kategorin. Som om jag som modersmåls lärare eller läsambassadör alltid skulle utgå från att de böcker som många väljer att läsa är sämre böcker än de som bara ett fåtal ser charmen i.

Elitism är alltid en oattraktiv egenskap. Också när det kommer till böcker. Självklart finns det bättre och sämre böcker, men sällan är det vettigt att kategorisera. Inte hjälper vi en människa att hitta de bättre genom att klanka ner på de sämre som hon tycker om.

För några veckor sedan läste jag en ungdomsbok som jag i ärlighetens namn tyckte var ganska dålig. Att få tycka det är nämligen en läslig rättighet, också om man är modersmåls lärare eller läsambassadör. I skrivande stund läser min dotter samma bok. Hon älskar den. "Mamma, det är så spännande. Jag vill inte att någon av dem ska vara skyldig, för alla är snälla. Och nu har de blivit så goda vänner. Om någon av dem är skyldig kommer det att förstöra allt. Jag bara måste läsa vidare."

Den där boken som i mina ögon var ganska dålig blev plötsligt något helt annat. Inte för att min egen läsupplevelse förändrades, men för att jag lånade min dotters blick och såg något nytt. Grejen är nämligen den här: jag kan inte tycka illa om en bok som någon tycker om att läsa. Den boken gör ju uppenbarligen något väldigt rätt. Den skapar läslust, läsglädje och läsiver. Den skapar läsare. Hur skulle jag då kunna tycka illa om?

Be inte om ursäkt för att du läser det du läser. Be inte om ursäkt för att du läser. Var stolt. Också i mötet med en modersmåls lärare eller läsambassadör. Kanske rentav speciellt mycket i just det mötet.

Amanda Audas-Kass
Läsambassadör

läsambassadörerna. Det treåriga projektet fick sin start då de inledde sitt arbete i augusti 2019. Målet för projektets första halvår var att kartlägga behovet av hjälp och stöd på fältet samt att förkovra sig i läsforskning och aktuell barn- och ungdomslitteratur.

BESÖK I SKOLOR OCH PÅ DAGHEM

Genast i augusti skickade läsambassadörerna ut en förfrågan till landets svenskspråkiga skolor och daghem för att ta reda på hurdan hjälp och hurdant stöd som efterlyses på fältet. Glädjande många svarade, vilket visar på projektets angelägenhet. De allra flesta önskade få besök av läsambassadörerna och dessa besök har sett lite olika ut. Med tanke på projektets primära målgrupper har skolbesöken berört elever i årskurs 5-9 samt besök på lärar- och föräldramöten, medan besöken på daghem främst har handlat om fortbildning för daghemspersonal eller föreläsning på föräldramöten.

Under höstterminen 2019 besökte läsambassadörerna ett tjugotal skolor för att inspirera både barn och unga själva samt de vuxna i deras närhet till mer läsglädje. I samband med höstens besök träffade läsambassadörerna sammanlagt ungefär 350 elever i årskurs 5-9, 300 pedagoger för samma åldersgrupp och 700 föräldrar. Läsambassadörerna besökte en del daghem redan under hösten 2019, men det arbetet kom igång på allvar först efter årsskiftet.

DELTAGANDE I SEMINARIER OCH FORTBILDNINGAR

Läsning är en fråga som just nu diskuteras på många håll i samhället och redan under projektets första månader inbjöds läsambassadörerna att delta i en rad olika

"Vilket fint jobb ni gör, det märks i vårt jobb hur ni inspirerar!"

Hälsning från Larsmo kommunbibliotek på Instagram

seminarier och fortbildningar för att lyfta fram läsningens betydelse. Den 11. september ordnades det stora seminariet "Läsglädje - läsning med de yngsta" på Ode i Helsingfors där ett hundratal läsentusiaster samlades i läsningens tecken. Seminariet blev något av en kick-off för läsambassadörernas arbete och där fick de både presentera sig och hålla varsin workshop.

Den 25. september deltog läsambassadörerna i den finlandssvenska barnbiblioteksträffen i Tammerfors och också där fick de presentera sig för deltagarna som ju är verkligt viktiga samarbetspartner. En rad nya läsfrämjande samarbeten har sedan dess påbörjats med landets svenskspråkiga bibliotekarier och läsambassadörerna.

Den 31. oktober deltog läsambassadörerna i "Lyft språken"-seminariet på Utbildningsstyrelsen där daghemspersonal från olika finlandssvenska kommuner jobbat med språkstrategier och den 8. november i ett seminarium kring skönlitteraturens roll i svenskämnet för modersmåls lärare i Svenskfinland. Läsambassadörerna deltog också (bland annat) i Helsingfors bokmässan i oktober 2019 och i Educamässan i januari 2020.

LÄSKLANENS BOKPAKET

Hösten 2019 erbjöd Läsklanen, Finska Kulturfondens och Kopioskos gemensamma lässatsning, ett stort bokpaket till landets högstadieskolor. Läsambassadörer-

na märkte i mötet med modersmållärare på fältet att bokpaketet uppskattades, men att lärarna inte hade tid att plöja igenom det digra paketet på drygt tjugo titlar med tillhörande pedagogiskt material. Därför ordnade läsambassadörerna i samarbete med Svenska modersmålläraryöreningen så kallade mo-caféer kring bokpaketet där böckerna och de pedagogiska materialen presenterades och diskuterades. Caféerna ordnades under november i Åbo, Helsingfors, Korsholm och Pedersöre och samlade sammanlagt närmare 40 av de modersmållärare som undervisar i åk 7-9 på olika håll i Svenskfinland.

SAMARBETE MED UTBILDNINGSANORDNARE

För att arbetet med och för läsningen ska kunna få en verklig genomslagskraft är det avgörande att alla de som arbetar med barn och unga inser hur viktigt det är att satsa på läsningen. Därför har läsambassadörerna gärna samarbetat med dem som utbildar framtidens personal på daghem och i skolor. Läsambassadörerna har under projektets första period samarbetat med närvarदारutbildningen vid Yrkesakademien i Vasa, klasslärarutbildningen vid Helsingfors universitet, utbildningen av lärare inom småbarnspedagogik vid Helsingfors universitet och utbildningen av lärare inom småbarnspedagogik vid Åbo Akademi.

GOD SYNLIGHET

Projektet Läsambassadör x 2 fick redan från början en glädjande stor synlighet, ytterligare ett bevis på att projektet är angeläget och rätt i tiden. Under projektets första verksamhetsmånader har läsambassadörerna intervjuats av medier som bland annat Tv-nytt, Radio Vega, Efter nio och Vasabladet. Under hösten producerade läsambassadörerna också artiklar och inlägg för bland annat Bokkatalogen, tidningen MERA och BIBBAN samt upprätthöll en veckoblogg på läsambassadörernas hemsida om läsningens olika metoder, utmaningar och möjligheter.

Också läsambassadörernas egna kanaler är en viktig del av projektets synlighet. Den första läsambassadören Katarina von Numers-Ekman startade den Facebook-grupp som numera går under namnet De finlandssvenska läsambassadörerna och som samlar och delar läsinspirerande material. Arbetet med gruppen har fortsatt och antalet medlemmar har vuxit till ungefär 2250. I augusti 2019 startades Instagramkontot läsambassadörerna där läsambassadörerna dagligen tipsar om barn- och ungdomsböcker samt berättar om de besök de gör på olika håll i Svenskfinland. I nuläget har kontot drygt 600 följare.

Den goda synligheten är en viktig del av projektets ambition att låta hela Svenskfinland ta del av information om och inspiration till läsning.

“Det här var så bra! Varför kom du inte tidigare?”

En elev till läsambassadör Henrika efter skolbesök

3. Seminarier och kurser

Varje år ordnar Sydkusten ett stort antal kurser och seminarier riktade främst till viktiga nyckelgrupper såsom personal inom småbarnspedagogik och förskola, eftis- och klubbverksamhet samt ordkonst. Även lärare och biblioteksanställda deltar i våra kurser. Kursverksamheten genomförs ofta för att fylla ett behov. Kommunernas egen fortbildning för personalen ordnas inte alltid på svenska och här fyller Sydkusten en viktig funktion. Vi har ofta också samarbetspartner då vi ordnar våra kurser. Under många år har vi särskilt riktat utbildningsinsatser till daghemspersonalen.

3.1. Seminarier för daghemspersonal

I över 20 år har Sydkusten arrangerat seminarier för daghemspersonal. Våra lördagsseminarier på Arcada i Helsingfors har blivit ett av de mest betydelsefulla gemensamma tillfällena för kompetensutveckling för svenskspråkig personal inom småbarnspedagogik. Fortbildningstillfällena utgör en viktig kvalitetshöjande insats för småbarnspedagogiken, speciellt i dagens läge med den fortsatta stora bristen på behörig personal på många håll i södra Finland. Förutom det traditionella seminariet i Helsingfors i mars hölls också ett seminarium i Borgå i november.

SEMINARIET I HELSINGFORS

Sydkustens seminarium "Samspel och välbefinnande – om konsten att styra sig själv" i Helsingfors inföll lördagen den 9 mars. Årets tema som behandlade barns socioemotionella utveckling samlade omkring 215 deltagare.



David Edfelt



Åse Fagerlunds föreläsning i Helsingfors 9.3.2019.

På seminariet i Helsingfors föreläste David Edfelt, psykolog, författare och utbildare från Stockholm samt Åse Fagerlund, specialist i neuropsykologi, psykoterapeut och ansvarig forskare i forskningsprojektet Styrka, glädje och medkänsla vid Folkhälsans forskningscentrum i Helsingfors.

Edfelt tog i sin föreläsning upp frågan om varför daghemmets vardag innebär stora utmaningar för en del barn. Många av de situationer pedagoger upplever svåra att hantera är kopplade till att utvecklingen av förmågor och färdigheter sker i så olika takt för olika barn. Vardagliga situationer såsom samling och måltider, lek och skapande, övergångar och val kan leda till att barnet upplever misslyckande. I dessa stunder är det inte ovanligt med beteenden som ställer till det för såväl barnet, kamraterna som personalen. Men hur ska vi förstå varför det blir så olika för barnen i mötet med omgivningen? Vad vet vi om hjärnan som är av vikt för alla som arbetar med barn? Hur kan vi hantera och förebygga misslyckanden? Edfelt gav också konkreta arbetsmetoder och sätt att utvärdera situationer med utbrott och utagerande beteenden.

Åse Fagerlund föreläste om hur man kan stärka det psykologiska välbefinnandet hos barn och personal. Vad behöver vi för att må bra? Hur ger vi positiv och negativ feedback? Fagerlund talade också utifrån exempel från forskning om hur man kan stärka en positiv sinnesstämning både i barngruppen och arbetsgruppen.

Både David Edfelts och Åse Fagerlunds föreläsningar var mycket omtyckta bland seminariedeltagarna.

SEMINARIET I BORGÅ

Seminariet i Borgå ordnades 9 november i det finska gymnasiet Linnankosken lukio. Temat var i stort sett detsamma som i Helsingfors, men den här gången bara med David Edfelt som föreläsare. Också seminariet i Borgå var omtyckt och antalet deltagare var omkring 75.

3.2. Utbildning och kurser för klubb- och eftisledare

TRYGGA RELATIONER PÅ EFTIS

Årligen organiserar Sydkusten regionala och lokala möten, seminarier samt fortbildning för ansvarspersoner och personal inom morgon- och eftermiddagsverksamheten. Under år 2019 ordnades temakurser och dessutom inleddes en längre fortbildning med finansiering av Utbildningsstyrelsen. Temakursen "Trygga relationer på eftis" ordnades i samarbete med Folkhälsan på sex olika orter vintern 2019. Kurserna gav mera kunskap i hur man som eftisledare kan stärka barnens samspejsfärdigheter och skapa ett eftis där alla trivs. Innehållet gav kunskap om mobbning och praktiska redskap och verktyg för att förebygga mobbning och skapa en trygg

gruppanda på eftis. Som föreläsare och sakkunniga fungerade Sarah Storm (Österbotten), Tove Ajalin och Maria Stoor-Grenner (Nyland, Åboland) från Folkhälsan. Intresset för kurserna var rekordstort och sammanlagt deltog över 160 eftisledare, vilket är ca en tredjedel av alla svenskspråkiga eftisledare i landet. Det stora deltagarantalet visar på ett klart behov och intresse av att få mera kunskap och redskap i att jobba mobbningsförebyggande och stärka barnens sociala färdigheter.

TRYGGHET OCH VÄLBEFINNANDE

Under läsåret 2019-2020 ordnade Sydkusten fortbildningen "Trygghet & välbefinnande" i samarbete med Barnavårdsföreningen i Finland. Fortbildningen finansierades med statsbidrag från Utbildningsstyrelsen och ordnades på två orter, Helsingfors och Vasa. Fortbildningen bestod av fyra moduler eller enskilda kursdagar och studiebesök, föreläsningar, interaktiva övningar, diskussioner samt mellanuppgifter. Deltagarna erbjöds stöd, redskap och handledning i att reflektera över den egna yrkesrollen och hur man kan planera och utveckla det egna arbetet med fokus på sociala färdigheter, välbefinnande och samarbete i gruppen. Fokus lades också på bemötande, känslöhantering, barnens växelverkan och egna delaktighet i ansvarstagande och konfliktlösningar. Skolan förändras kontinuerligt och de nya utmaningarna förutsätter ett mångprofessionellt samarbete där yrkeskompetenser förenas för barnens bästa. Fortbildningen erbjöd också stöd och kunskap i att skapa och utveckla goda samarbetsmodeller med fungerande strukturer och nätverk.

Som utbildare fungerade rektor Clara Lindqvist (Helsingfors), rektor Inger Nabb (Vasa), arbetsplatshandledare Maria Löfqvist-Håkans (Vasa) sakkunniga Emma Fa-



Gruppdiskussioner på kursen Trygga relationer på eftis i Vasa 6.2.2019.



Gruppdiskussioner på kurs "Trygga relationer på eftis" på Folkhälsan i Helsingfors 15.1.2020.

bricius och Ellen Holmström från Barnavårdsföreningen och utvecklingschef Monica Martens-Seppelin (Helsingfors och Vasa).

Förutom de kurser som Sydkusten ordnar så ordnas många fler kurser och fortbildningar av andra aktörer vilka vi informerar om på www.eftis.fi, samt via Eftis-info.

Det svenska nätverket stöder och handleder kommunerna i att också ordna egna lokala kurser och temadagar för ledarna samt uppmuntrar, samordnar och stöder andra aktörer och samarbetspartner att ordna kurser för denna målgrupp.

3.3. Ordkonstkurser

Efterfrågan på fortbildning i ordkonst för vuxna är stadig och ordkonstskolan får allt flera förfrågningar om föreläsningar och fortbildningar. Vi ordnar både egna kurser, fortbildningar och inspirationsdagar och inbjuds som föreläsare och inspiratörer till av andra ordnade utbildningar och kurser. Vi strävar till en kontinuerlig kompetensutveckling bland såväl våra egna lärare som övriga pedagoger och intresserade. Undervisningspersonal i skolorna får chansen att lära sig mer om ordkonstmetoder i anslutning till de projekt som genomförs i skolan och i daghem, men en bredare allmänhet söker sig också till de fristående kurser i ordkonst som ordnas längs med året.



Ordkonstledarutbildning i Victoriakvarteret i april 2019.

Det är viktigt att pedagoger som är i daglig kontakt med barn har verktyg för att stärka och stimulera barnens språk. Vi ser att ordkonstskolan har en betydande roll i att stöda pedagogernas arbete genom att sprida vår sakkunskap, inspiration och våra kreativa metoder.

UTBILDNING I ORDKONSTLEDARSKAP 2018-2019

Läsåret 2018-2019 ordnade ordkonstskolan en fyrdelad utbildning i ordkonstledarskap i samarbete med Borgå folkakademi. De två första delkurserna hölls under hösten 2018 och de två sista på vårterminen 2019. Kursdagarna våren 2019 fokuserade på levande barn- och ungdomslitteratur samt mångfald och kreativitet i grupp. Kurserna leddes av ordkonstskolans egen personal tillsammans med gästande inspiratörer bl.a. skådespelare Kristian Thulesius och Ylva Edlund, danspedagog Karolina Ginman, läsambassadör Katarina von Numers-Ekman och barnlitteraturspecialist Maria Lassén-Seger. I utbildningen deltog ca 10 personer i alla fyra delkurser samt ytterligare några som deltog i enskilda kursdelar.

ORDKONSTLEDARUTBILDNING I ÖSTERBOTTEN

Sydkustens ordkonstskola har samarbetat med CLL, Söfuk och musikinstitutet i Jakobstad i att etablera ordkonstverksamhet även i Österbotten. Under läsåret 2018-2019 arrangerade samarbetsparterna i Jakobstad en likadan fortbildning som Sydskusten har ordnat i samarbete med Borgå folkakademi sedan 2013. Fortbildningen bestod av fyra tvådagars kurser med olika teman.

Uplägget för den första kursmodulen 12-13.10.2018 var en introducerande helhet om ordkonst. Maja Ottelin



och Iréne Poutanen från Sydkusten ledde den första dagen och den andra dagen höll Hanna Klingenberg och Malin Klingenberg i trådarna. Kursmodulen innehöll både teori och god praxis varvat med praktiska övningar. De följande tre kursmodulerna ordnades på vårterminen 2019.

16.11.2019 ordnade CLL/ÅÅ en inspirations- och återträff för ordkonstledare i Österbotten. Ordkonstskolans lärare Lotta Sanhaie ledde en tre timmar lång fortbildning med ordkonstövningar och praktiska tips. Tyngdpunkten låg på upplevelse- och litteraturbaserad ordkonst och skrivinspiration.

SKRIFTSKOLAN – SKRIVARUTBILDNING FÖR VUXNA

Syd kustens ordkonstskola deltog läsåret 2018-2019 som samarbetspart i en ny skrivartutbildning "Skriftskolan" för vuxna som leds av författarna Hannele Mikaela Taivassalo och Johanna Holmström. Skriftskolan hade 10 deltagare och pågick under läsåret 2018-2019. Skriftskolan träffades en gång per månad i Syd kustens lokaler i Victoriakvarteret. En gemensam studiedag med Syd kustens ordkonstledartutbildning och Skriftskolan ordnades i februari 2019.

LÄSGLÄDJE – LÄSNING MED DE MINSTA

Ordkonstskolan deltog som medarrangör i seminariet "Läsglädje - Läsning med de yngsta" som ordnades 11.9.2019 på centrumbiblioteket Ode i samarbete med de finlandssvenska Läsambassadörerna, Folkhälsan, Helsingfors universitet och Förlaget. Till seminariet samlades ett hundratal läsentusiaster i läsningens tecken och gästföreläsare var tidigare läsambassadör Anne-Marie Körling från Sverige. Under eftermiddagen fick deltagarna välja mellan åtta olika verkstäder med olika teman och inspiratörer. Planerare Maja Ottelin presenterade ordkonstskolans nya bokpaket till daghem för deltagarna på seminariet och höll en workshop kring materialet under eftermiddagen. Bokpaketet och det tillhörande materialet väckte mycket intresse bland deltagarna.



Seminariet Läsglädje – läsning med de yngsta ordnades 11.9.2019 på centrumbiblioteket Ode

FORTBILDNINGSKURSER INOM HY+

16.1.2019 deltog Sydkustens ordkonstskola i kurshelheten Läs- och skriviver för barn och unga arrangerad av fortbildningsenheten HY+ vid Helsingfors universitet. Sydkustens ordkonstskola ledde två stadiespecifika tillfällen på tre timmar vardera. Tillfället riktat till klasslärare i åk 1-6 behandlade metoder där litteratur, multilitteracitet och fenomenundervisning är i centrum. Under förmiddagen låg tyngdpunkten på att lyfta fram hur man kan sporra barnen i skapandeprocessen och ta vara på elevernas styrkor då det gäller varierande inlärningsätt. Programmet innehöll även kortare praktiska övningar och skapande av mindre fenomenhelheter i grupp. Kursen för småbarnspedagoger utgick från barnpoesi, rim och ramsor som inspirationskällor för att stimulera lekar och stöda barns lärande och eget skapande.

GÄSTFÖRELÄSNINGAR VID HU OCH ÅA

12.2 och 4.4.2019 gästade ordkonstkolans planerare och lärare Maja Ottelin andra och första årets studerande i småbarnspedagogik vid Helsingfors universitet med föreläsning och workshop i ordkonst. Sammanlagt 34 studerande deltog och fick ta del av diktinspiration och testa att idéa fram egna temahelheter med barnpoesi som element.

12.12.2019 presenterade Maja Ottelin ordkonstskolans verksamhet och aktuella bokpaket för andra årets klasslärarstuderande under en gästföreläsning i kursen Litteratur och drama. Omkring 30 studerande närvarade.

11.3.2019 gästade Maja Ottelin och Lotta Sanhaie Åbo Akademi i Vasa för att föreläsa och hålla workshops för blivande lärare i småbarnspedagogik. Ett femtiotal

studerande deltog i förmiddagens föreläsning på Aca-demill och 26 andraårsstuderande fick delta i eftermiddagens två workshoppar kring ordkonst för barn under skolåldern.

ORDKONSTMETODER FÖR LÄRARE FRÅN SPRÅKÖSKOLOR

Lärare från språköskolorna träffas regelbundet i form av fortbildningsdagar. Sydkustens ordkonstskola inbjöds för att ge smakprov på och presentera ordkonstmetoder som kan tillämpas inom skolornas undervisning. Ordkonst är en språkstimulerande konstform där det multimodala berättandet står i fokus och lämpar sig därför bra som metod att behandla olika fenomen ämnesöver-skridande i skolundervisningen. Under verkstaden fick lärarna prova på kreativa ordkonstövningar och fick tips på att anpassa metoderna enligt nivå och kunskapsområde.

BASKURS I ORDKONST I SAMARBETE MED CLL I ÅBO

Inom ramen för CLL:s fortbildningshelhet i modersmål och litteratur Gränsland hölls en temakurs i ordkonst i Åbo i september 2019. Kursen riktade sig till lärare och studerande som är intresserade av ordkonstverksamhet. Temakursen gav en introduktion i ordkonstundervisningens upplevelsebaserade metoder med tvärkonstnärliga element och avstamp i skönlitteratur. Under kursen fick deltagarna praktiska exempel på övningar med impulser från litteratur, samtid och fri fantasi. Deltagarna inspirerades till kreativt skapande med språket med barn i olika åldrar och fick bekanta sig med Ordkonstskolans lärmaterial Lilla ordboet, Fantasilådan och pedagogiska material.

4. Kultur

I Sydkustens uppdrag ingår att främja kultur på svenska. Kännedom om den egna kulturen och språket stöds genom språkstimulerande verksamhet och kulturprojekt. I verksamheten prioriterar vi barn och unga och kultursatsningar som stöder det finlandssvenska när-samhället. För Sydkusten är det viktigt att den svenska kulturverksamheten håller hög kvalitet och att de finlandssvenska barnen har möjlighet att på ett jämlikt sätt ta del av kulturtjänster.

4.1. Ordkonst – Sydkustens ordkonstskola

Sydkusten har i mer än 20 år aktivt arbetat för att utveckla och sprida ordkonst på svenska. Ordkonst är en av de nio konstformer som omfattas av lagen om grundläggande konstundervisning som i första hand riktar sig till barn och unga. Ordkonsten syftar till att ge barn och unga som är intresserade av att skriva och läsa en möjlighet att utveckla och fördjupa sitt litterära intresse, vilket ur ett finlandssvenskt perspektiv är särskilt viktigt med tanke på språket. Genom att ordkonsten är inriktad på kreativa metoder samt tvärkonstnärliga och fantasifula arbetssätt lockar den barnen att hitta sitt eget personliga uttryck. Vi ser det som viktigt att ordkonsten som konstform förankras i ett bredare barnkultursammanhang. Ordkonstundervisningens uppgift är att utveckla elevernas språk, tankeförmåga och kreativitet samt att ge barn och unga färdigheter inom olika livsområden. Vi vill även öppna upp för nya möjligheter för eleverna

att förstå vad konst och kultur innebär. Ordkonstverksamheten omspannar åldersmässigt allt från småbarn till ungdomar. Ett viktigt led i vårt arbete handlar om att utarbeta pedagogiskt material och fortbildning för vuxna som jobbar med barn.

SYDKUSTENS ORDKONSTSKOLAS ADMINISTRATION

Allmänt

Sydkustens landskapsförbund upprätthåller Sydkustens ordkonstskola som har som uppdrag att ge ordkonstundervisning för barn och unga inom hela verksamhetsområdet. Till verksamheten hör att ordna ordkonstundervisning i form av kontinuerliga ordverkstäder, att ge grundläggande konstundervisning, göra projektsatsningar, erbjuda ordkonst för småbarn, utarbeta pedagogiskt material, arrangera fortbildningar och utveckla ordkonsten som konstform på svenska i Finland.

År 2019 har verksamheten vuxit och etablerats på många plan. Året har förutom den fortlöpande verksamheten präglats av ett ökat antal grupper i huvudstadsregionen, satsningar på att starta ordkonsten i Österbotten samt samarbetet med det nya projektet de finlandssvenska läsbassadörerna. Även nationella utredningar och intensifierade diskussioner kring den grundläggande konstundervisningen, samt stora läsfrämjande satsningar nationellt som stöder ordkonsten kan nämnas som betydande händelser.

Det målinriktade arbetet fortsätter

Sydkusten arbetar aktivt för att utveckla och sprida ordkonst på svenska i Finland. Till målsättningen hör att ge barn och unga en möjlighet att skapa, utöva och utveckla sitt språk och sitt litterära intresse. Genom att ordkonsten är inriktad på kreativa metoder samt tvärkonstnärliga och fantasifula arbetsätt lockar den barnen att hitta sitt eget personliga uttryck. Vi ser det som viktigt att ordkonsten som konstform förankras i ett bredare barnkultursammanhang.

Undervisningen är målinriktad och strävar efter att stöda eleverna individuellt och i grupp. Gruppstorlekarna är små så att lärarna har möjlighet att beakta elevernas olika kunskapsnivåer. Ordkonstverksamheten omspannar åldersmässigt allt från småbarn till ungdomar. Dessutom satsar ordkonstskolan på att utarbeta pedagogiskt material och fortbildning för vuxna som jobbar med barn.

Ordkonstskolans direktion

Sedan 1.1.2014 är Sydkustens ordkonstskola en egen administrativ enhet med Sydkustens landskapsförbund



En gemensam våravslutning för alla åboländska ordkonstgrupper hölls på Åbo slott i april 2019

som huvudman. Sydkustens styrelse utser direktionen för ordkonstskolan samt godkänner dess verksamhetsplan och budget. Målet är en långsiktig och kvalitativ verksamhet med statlig finansiering. Sydkustens ordkonstskolas läsår inleds i september och avslutas i april. Medlemmarna i direktionen har varit Mikaela Nylander (t.o.m mars 2019), Sandra Bergqvist (fr.o.m april 2019), Holger Wickström, Bianca Gräsbeck, Sofia Stolt, Werner Orre, Nina Björkman-Nystén, Heikki Pakarinen och Lena Sjöberg.

KONTINUERLIG ORDKONSTVERKSAMHET

Ordkonstundervisning i grupper

Sydkustens ordkonstskola upprätthåller 31 grupper för åk F-9 i 10 kommuner. Antalet elever som går i de kontinuerliga ordverkstäderna har ökat och år 2019 deltog i genomsnitt 380 elever i den kontinuerliga verksamheten. Eleverna i ordverkstäderna träffas en gång i veckan, i regel 12-13 gånger under en termin, 25 gånger per läsår. Undervisningen sker oftast i skol- och biblioteksutrymmen. En del undervisningsgrupper engagerar en hel klass och hålls inom ramen för skolans undervisning. I denna typ av ordkonstundervisning når vi även de elever som inte självmant söker sig till ordkonst som hobby. År 2019 fanns tre sådana grupper.

Ordkonstskolan strävar efter att ordna gemensamma vår- och julfester för eleverna i en region. Då har eleverna möjlighet att träffa andra med samma intresse och hobby och ta del av ett roligt och intressant ordkonstprogram. För eleverna i de åboländska grupperna ordnades en vårfest för hela familjen på Åbo slott i slutet av april. Under festen kunde alla ta del av elevarbeten från läsåret.

21.03.2019

I ordverkstaden är vi ordkonstnärer tillsammans



Ordverkstäder är något av det bästa som finns. Tycker jag.

Och det är ju tur att jag tycker så. Jag är ju ordkonstlärare. Ganska naturligt alltså att jag trivs i ordverkstäder. Men varför skulle jag inte trivas? Ordverkstäder är bäst!

Bäst varför? Det finns många orsaker. En orsak är regelbundenheten. Kopplingen till vardagen. Ordkonstlevarnas vardag. Ordverkstäderna rullar på vecka efter vecka, månad efter månad, år efter år. Eleverna blir således väldigt bekanta både med ordkonsten, med varandra och med mig. När man hållit på med något ofta och länge blir det naturligt att fortsätta hur länge som helst. Min förhoppning är att så många barn som möjligt ska uppleva att konsten är lika naturlig och nödvändig som maten och sömnen. Konst och liv. Ja!

En annan orsak till att jag anser att ordverkstäder är något av det bästa som finns är att i ordverkstaden blir konstprocessen så väldigt påtaglig. Jag ser ordverkstaden som en sprudlande ekvation full av liv och konst. Eleverna är livet, ordkonstläraren hämtar inspiration och ramar och berättelserna och texterna som blir till är konsten. Ibland kan man riktigt se inspirationen flyga omkring. På riktigt. Ett exempel är när vi sitter i ring och alla får hålla upp sitt ordkonsthäfte och presentera vad hen håller på med just nu. Det är fantastiskt att se hur eleverna inspirerar varandra. Idéer flyger av och an och landar i häften. Wow. Att man kan lära sig av varandra är nog en av de största fördelarna när man undervisar i grupp.

Eleverna är livet. Ja. "Konsten är livet och livet är berättelser och berättelserna och texterna som ni skriver i era ordkonsthäften är bland det vackraste och viktigaste som finns." Så brukar jag säga. Till mina elever. Som är unga och smarta och fulla av idéer. Ögon glittrar, pennor glöder. Och jag har äran

att handleda, inspirera och fascineras. Tänk. Jag har äran att tala om konst med barn, att skapa konst med barn. Vecka efter vecka, månad efter månad. År efter år.

Vet ni, att något av det bästa som sker i ordverkstäderna är när texter blir färdiga. Glädjen, alltså! "Lotta, vill du läsa min berättelse?" Självklart vill jag läsa. När jag får en färsk berättelse i min famn brukar jag sätta mig på golvet och luta mig mot väggen. Jag brukar samla kring mig eleven som skrivit berättelsen och några andra elever som har lust att ta en paus från sitt eget skrivande. Sedan får textens skapare läsa högt för oss andra. Och så njuter vi. Texterna är nämligen alltid så bra att man njuter på riktigt när man hör dem. Eleverna är så duktiga, så erfarna. De har ju varit med så länge. Suttit i ordverkstäder, petat i sina texter, funderat på dramaturgi, hittat ett fungerande eget sätt. Därför blir deras texter så bra att vi som lyssnar verkligen blir imponerade. På riktigt.

Vet ni, att det har hänt fler än några gånger att jag blivit så imponerad av elevtexter att jag blivit alldeles varm i hela kroppen och tårblank i ögonen. När man blir så genuint tagen av en text är det ju lite svårt att (åtminstone genast efter läsningen) ge pedagogiska och konstruktiva synpunkter med tanke på elevens utveckling som ordkonstnär. När man blir så genuint tagen är det nog bäst att bara visa upp sina tårblanka ögon, krama eleven och viska i hens öra att hen är bäst i universum. "Titta nu vad du kan göra med din konst. Du rörde mig till tårar!"

Kramar. Ja, kramar är viktiga i ordkonsten. I mina ordverkstäder kramas vi väldigt mycket. De som inte vill kramas gör high five. Det är det där med att fira och vara stolt. Känna glädje. "Ni vet känslan som sprider sig i kroppen när en text är färdig. Njut av den känslan." Så brukar jag säga. Och krama. Vi är stolta tillsammans.

Men det är inte bara kramar som gäller. Nej, man ska analysera också. Något av det bästa i ordverkstäderna är när eleverna lär sig att tala väldigt analytiskt om sina texter. Vet ni, att en gång markerade en av mina elever och frågade om jag kunde hjälpa till att hitta på en konflikt. "Jag har kommit till stället där jag behöver ett problem för att komma vidare i texten." Wow. Jag blev varm. Varm av stolthet. Tänk att elever som är så unga kan tala så tekniskt om texter. Men



varför skulle de inte kunna det, förresten? Eleverna vet ju att konflikter behövs. Det har vi ju lärt oss. I ordverkstäderna.

Det är viktigt att be om hjälp. Det är viktigt att få respons. Annars kan man ju inte utvecklas. Vet ni, att något av det bästa med ordverkstäderna är när vi har responsutbyte. Då sitter vi i ring och läser upp texter ur ordkonsthäften. Efter varje text får man markera och ge respons. Vet ni, att ordkonst eleverna är fantastiskt duktiga på att ge varandra konstruktiv respons. "Du bygger upp din text på ett väldigt stämmningsfullt och intresseframkallande sätt" sa en av mina elever till en annan. Wow. Vilken kommentar. Dessa båda elever är nio år gamla, alltså. Så kloka, så bra på att ge och ta.

Sedan är det ju inte bara sina kamraters texter man ska analysera. Eller sina egna. I ordverkstäderna ska man också kunna analysera sig själv. Som konstnär. Vet ni, att mina ordkonst elever är så fantastiskt duktiga på att analysera sig själva. "Idag har jag fokuserat och inte sprallat alls, och det är nog därför jag känner att min text blev så bra." Ja. Jag kunde inte annat än hålla med. Jag hade gjort precis samma analys. Men vil-

ken grej att det var eleven själv som sa det, inte jag. Det är något av det bästa som sker i ordverkstäderna. När eleverna blivit så duktiga att allt bara rullar på. Att jag bara behöver nicka och hålla med. Och njuta.

Vet ni, att väldigt ofta händer det att elever stannar kvar och skriver febrilt medan jag städar och egentligen borde vara på väg till nästa ställe. Till nästa ordverkstad. "Bara en mening till, snälla! Och hinner du läsa min berättelse, Lotta? Eller har du jätteskyndsamt? Jag vill så gärna att du läser!" Klart att jag läser. Ja! Självklart läser jag! Trots att jag egentligen borde ha varit på väg... Vet ni, man kan ju inte säga nej till en konstnär! Man bara måste stanna kvar och läsa. Man bara måste dela upplevelsen, göra high five eller kramas. Man bara måste. Det gäller konst. Det viktigaste, det finaste. Då säger man inte nej. Då stannar man kvar och njuter tillsammans. Det är något av det bästa. Ja, ni vet.

"Nu har jag hittat en berättelse som jag kommer att trivas med! Jag vill så gärna fortsätta på den nästa vecka!" Ja! Och jag är så glad för din skull. Och jag vill så gärna läsa.

Ordverkstäder är något av det bästa som finns. Och ordkonstelever är det bästa som finns. Jag är så glad att jag får dela ordkonsten med mina elever. Vecka efter vecka, månad efter månad, år efter år. I ordverkstäderna råder en fantastisk stämning. Den bästa stämningen. Man jobbar på. Man letar, man finner, man testar, man hittar sin grej, man hittar sin stil. Ibland går det lite tokigt. Ibland blir det lite bus. Men bara ibland. Oftast, oftast blir det bara bra.

Texter blir till som inte fanns förut. Ögon glittrar, pennor glöder. "Kom hit och titta! Jag är klar!"

"Vem vill höra den nyaste texten i världen?"
Alla vill höra. Såklart. Vi är ordkonstnärer tillsammans.

Lotta Sanhaie
Ordkonstlärare

Utveckling av den grundläggande konstundervisningen

Grundläggande konstundervisning ges i Sibbo kommun, Borgå stad, Helsingfors stad och Pargas stad. I dessa fyra kommuner följer vi systematiskt upp elevernas framsteg och antalet undervisningstimmar. Ordkonstskolan jobbar kontinuerligt med att kunna erbjuda grundläggande konstundervisning även i övriga verksamhetskommuner och har nu kommit ett steg vidare i detta arbete. Under året har vi arbetat extra mycket med att skapa strukturer och modeller för bedömning och uppföljning av lärandet. Bedömningens uppgift är att stödja elevernas framsteg i studierna i ordkonst och att stödja eleverna i att uppnå de mål som ställs upp för studierna.

Ordkonstskolan erhöll för tredje året det statliga specialunderstödet från Undervisnings- och kulturministeriet för att förbättra tillgången till grundläggande konstundervisning. Med dessa medel kunde vi finansiera fyra ordkonstgrupper läsåret 2019-2020 i fyra olika kommuner.

SMÅBARNORDKONST

Sydkustens ordkonstskola ordnar och utvecklar verksamhet riktad till barn under skolåldern och deras familjer. Verksamheten sker främst i form av öppna evenemang och träffar och på förfrågan görs även besök och satsningar riktade till enskilda daghem eller andra samarbetspartner. Förutom riktade program för småbarn ordnar vi dessutom kurser, inspirationsdagar och fortbildningar för studerande och yrkesverksamma inom småbarnspedagogiken, samt infotillfällen riktade till småbarnsföräldrar.

Rimjam

Rimjam har liksom tidigare år ordnats på bibliotek i Helsingfors och det gångna året även i Vanda och Sibbo, samt på beställning i Pargas. Målet med rimjam är att småbarn och deras familjer ska uppleva glad och lekfull gemenskap kring poesi och ramsor som stöder barnets språkliga utveckling och fantasi. Evenemangen riktar sig till barn under skolåldern tillsammans med deras föräldrar och till daghemsgrupper. Deltagarna får ramsa och röra på sig till barnpoesi och verser som ledarna har valt ut enligt ett tema och förberett en interaktiv lekstund kring. 2019 års rimjam har tagit upp teman som mat, kropp och hälsa, resor och utfärder och olika slags djur.

Rimjammen i Helsingfors och Vanda ordnas i samarbete med bibliotekens svenskspråkiga personal som jobbar med barn. I Vanda har tillfällena ordnats på vardagar främst för inbjudna daghemsgrupper. Fyra tvåspråkiga rimjam på finska och svenska ordnades på daghem och bibliotek runtom i Pargas våren 2019. Programmen beställdes av det regionala Hallå!-projektet i Åboland.

Hallå-projektet RimCirkus

Ordkonstskolan är involverad i Vanda stads Hallå!-projekt RimCirkus. RimCirkus är en del av Svenska kulturfondens Hallå!-satsning där konstpedagogiska metoder används för att stärka svenskan inom småbarnspedagogiken i Vanda. Lotta Sanhaie har lett ordverkstäder för barnen i Håkansböle daghem och Trollebo daghem. I ordverkstäderna har ingått rim och ramsor, interaktivt berättande samt ordkonstuppgifter.

Ordkonstskolan deltog i ett RimCirkus-seminarium som ordnades 17.4.2019 i Vanda. Maja Ottelin höll en presentation om ordkonst för barn under skolåldern och ordkonstskolan höll en workshop i vilken Rimjam presenterades.

Projekt Baby på bibban

Ordkonstskolan har under 2019 medverkat i en arbetsgrupp kring läsinspiration för babyföräldrar på inbjudan av Helsingfors stadsbibliotek. Det lokala projektet finansieras av regionförvaltningsverket och bygger dels på fortbildning av rådgivningspersonalen, dels på inspirationstillfällen i stadens lekparkar och på biblioteksträffar dit föräldrar som fått sitt första barn bjuds in. Fyra pilotträffar är inplanerade i februari-mars 2020 då ordkonstskolans lärare bjuder på läsinspiration tillsammans med en barnbibliotekarie. Konceptet ska vara inkluderande och lockande för att stöda nyblivna föräldrar i deras roll som läsfostrare.

Besök på familjeträffar

Några gånger per termin efterfrågas ordkonstskolan att inspirera och sprida kunskap om läsning och språkglädje på familjeträffar i Helsingfors och sporadiskt i andra kommuner. Föräldrarna erbjuds dels boktips och stöd i att skapa och upprätthålla läsrutiner med barnen, dels lekfulla rimstunder där språklek och glädjefull samvaro är i huvudrollen. I november 2019 deltog Ordkonstskolan med program också i barnfamiljeveckan som ordnades på familjehuset Ankaret i Pargas.

ORDKONSTPROGRAM OCH EVENEMANG

Unga poeters sällskap

Unga poeters sällskap är regelbundna men öppna träffar på biblioteket där unga i åldern 10-16 år får läsa sina texter högt i en trygg och mysig miljö. Konceptet Unga poeters sällskap är ett samarbete mellan Helsingfors stads bibliotek och Sydkustens ordkonstskola och leds av bibliotekarie Anna Söderström och ordkonstlärare Lotta Sanhaie. Träffarna under 2019 ordnades

13.5, 15.10 och 9.12 på Tölö bibliotek. Träffarna har varit mycket lyckade och omtyckta av deltagarna och för nästa år planeras en fortsättning i Helsingfors samt spridning av konceptet till andra kommuner.

Ordkonstshow

Ordkonstshowen har skapats på initiativ av lärarkåren för att ordkonstskolans elever ska få övning i att stå på scen och uppträda inför publik med sina egna texter. Under Ordkonstshowen som ordnades 26.10.2019 på Annegården i Helsingfors uppträdde ordkonstelever



Unga poeters sällskap på Tölö bibliotek.





Cilla och Emilia läser Borgbackendikter och resten av eleverna åker berg-och-dal-bana på Ordkonstshowen 26.10.2019.

i alla åldrar från Sydkustens ordkonstskola med sina egna texter i olika genrer. I den första showen deltog sammanlagt 21 elever och ca 80 personer i publiken. Det blev en storslagen och underhållande show med 18 programinslag och en konferencier som presenterade programmen. En del av eleverna uppträdde ensamma och läste stämmingsfulla dikter eller kusliga texter med eller utan mikrofon, med eller utan rörelser och rekvisita. Några av eleverna uppträdde i grupp, så att en

elev läste sin text och några andra elever dramatiserade händelser i texten eller läste repliker med inlevelse. Det visade sig vara en succé att ordna en show där barnen får uppträda med sina egna texter och där föräldrarna får delta. Ordkonstshowen planeras att ordnas en gång per termin eller läsår i de olika regionerna.

För alla konstformer är det viktigt för eleverna att kunna visa sitt kunnande och sitt material och skapande för en publik, annars blir konstformen väldigt inåtvänd.



Fantasiläger i Kimitoön sommaren 2019.

Den personliga uttrycksförmågan som finns i texterna i ordkonsten ska också synas i själva presentationen och uppträdandet.

Lägerverksamhet

Sommaren 2019 ordnades två fantasiläger på Labbnäs i Dragsfjärd, Kimitoöns kommun och i Sibbo på lägergården Sopukka. På övernattningslägren deltog sammanlagt 44 barn under ledning av ordkonstskolans lärare och en hjälpledare. Programmet hade planerats kring temat "Solvindsfärden" och kretsade kring naturens fyra element och naturmytologi med övningar där deltagarna fick utforska sina inre styrkor och egenskaper.

Under höstlovet ordnades i Pargas ett dagsläger på två dagar i samarbete med konstskolan Pictura och IT-organisationen Make IT Finland. 20 barn från regionen deltog i lägret som avslutades med en utställning på biblioteket i Pargas i samband med Lux Archipelago.

I februari 2019 ordnades Det magiska sportlovslägret i Victoriakvarteret i Helsingfors i samarbete med Teaterskolan DOT. Lägret ordnades inom ramen för projektet Kulturpaletten.

Film Pärlfiskaren

Vårterminen 2019 beställde Sibbo bibliotek en film av ordkonstskolan. Filmen skulle handla om Karin Erlands-sons bok Pärlfiskaren. Ordkonstgruppen i Söderkulla gjorde en stämningsfull film som heter "Ordkonstelever och Pärlfiskaren". Filmen finns på <https://vimeo.com/user26470907> och den används bland annat i bokprat.

Helsingfors bokmessa 2019

De finlandssvenska läsambassadörerna och Sydkustens ordkonstskola medverkade i Kulturfondens monter på Helsingfors bokmessa för att sprida läsglädje bland unga läsare och inspirera dem som läser för barn. Alla monterbesökare fick med sig en kasse som innehöll bland annat diskussionsfrågor och skaparövningar ur ordkonstskolans aktuella bokpaket till åk 5 och daghem.

Ordverkstad i grevens tid

I februari-mars ledde ordkonstskolan sex verkstäder för inbjudna skolklasser på Kulturkontakt Nord's bibliotek i Helsingfors kring utställningen "I grevens tid". Utställningen bestod av en uppförstorad illustration ur Mauri Kunnas "Hundarnas historiebok". Deltagarna fick göra



en tidsresa till år 1640 och den sommardag då Per Brahe invigde Finlands första universitet i Åbo. Med hjälp av iakttagelser, inlevelse och fantasi fick eleverna skriva påhittade dagboksinslag från 400 år tillbaka som om de varit med på plats och ställe. Verkstäderna fick mycket god respons och samarbetet med Nordisk kulturkontakt är givande för båda parter.



Kulturkarusellen i Vanda

Vanda stad erbjöd avgiftsfria Konstkarusell-verkstäder för elever i åk 1-3 och beställde fem gånger ordkonst som en klubb. Ordkonstverkstäderna arrangerades med temat småkryp och hölls i Västersundom skola i april-maj 2019. Gruppen fick inspiration av småkrypsvärlden med hjälp av rim, muntligt berättande och andra fantasifylla ordkonstövningar.

DUV ordkonst för vuxna med funktionsvariationer

Ordkonstskolan samarbetade under hösten 2019 med De utvecklingsstördas väl (DUV) som ville erbjuda ordkonst med natur som överhängande tema. Deltagarna fick i en uppmuntrande och avslappnande atmosfär öva upp sin fantasi-, berättar- och associationsförmåga genom ledda ordkonstövningar i grupp.

Ordkonstveckan 18-24.3.2019

Inför den nationella ordkonstveckan fick alla Sydkustens ordkonstgrupper samma övning som utgick från en spännande berättelse som avslutas i att en magisk port öppnas. Eleverna fick fantisera, rita och skriva sin egen fortsättning. Lärarna fotograferade och publicerade de fantasifulla berättelserna på Instagram i en jämn ström under hela ordkonstveckan. Tanken med den gemensamma övningen och publicerandet på Instagram var att eleverna i de olika grupperna/regionerna skulle förstå att det finns många fler än de som sysslar med ordkonst/liknande uppgifter.

Ordkonstverkstäder under Barnens november på Svenska Teatern

Svenska Teatern beställde ordkonstverkstäder som hölls tre novemberfredagar i rad. Fem klasser med totalt ca 150 elever och lärare från Helsingfors, Esbo och Sibbo deltog. Två av klasserna var språkbadsklasser. En verk-



Ordkonstverkstäder ordnades under Barnens november på Svenska Teatern

stad var 75 minuter lång och var lätt inspirerad av den aktuella föreställningen "I det stora landskapet". Verkstaden behandlade ansvarstagande, maktförhållanden och sanning/falskhet. Den pedagogiska målsättningen var att eleverna skall få möjlighet att dela med sig av sina egna erfarenheter, öva sig att samarbeta, tänka kritiskt, öva sin problemlösningsförmåga och få insikt i hur man med orden kan påverka omgivningen.

Utställningar samt övriga evenemang

Ordkonstgrupperna i Hoplaxskolans Haga-enhet (åk 1-2 och 3-5) hade utställning på Södra Haga bibliotek 2.12-3.1. Utställningen hette Vinterglitter och julkokospalmer och bestod av texter om vinter och jul.

Ordkonst eleverna i Borgå höll utställning i kulturhuset Grand i Borgå 1-17.2.2019. Hemligheternas portal var läsårets tema och eleverna fick jobba med spännande karaktärsutvecklingsarbete under läsåret. De elever som medverkade i utställningen skapade personligheter,

egenskaper och vanor som gömde sig bakom ett till synes lite skrämmande yttre. Ordkonstnärerna utforskade sin egen skaparprocess där de fick ge sig hän till känslolimpulser vilka i sin tur ledde till berättelser kring hälskande, relationer och hemligheter.

Grupperna i Åbo ställde ut sina egna verk i Åbo bibliotek under en månads tid under våren 2019 samt en vecka i samband med Svenska veckan i november.

För att uppmärksamma den internationella Harry Potterkvällen som infaller 6.2 ordnas temakvällar runt om i landet på olika bibliotek. Ordkonstskolan deltog i Harry Potterkvällen som ordnades på Pargas stadsbibliotek 6.2.2019.

Höstlov = Läslov!

Ordkonstskolan uppmärksammade Läslovet vecka 42 genom att uppmuntra eleverna att fota sig själva när de läste. Fotona laddades upp på instagram.

UNDERVISNINGSPROJEKT OCH PEDAGOGISKA MATERIAL

Lilla Ordboet och Lilla Ordboets karaktärbesök

Lilla ordboets väskor har för femte läsåret turnerat i skolor i hela södra Finland. Lilla ordboet är ett språkstimulerande pedagogiskt material i kappsäcksformat som är uppbyggt kring två olika spännande berättelser. Sammanlagt fem väskor är i omlopp i två olika varianter som lånas ut i 6-10 veckor per skola. Sammanlagt ca 2 700 elever i 25 skolor tog del av en Lilla ordboet kappsäck år 2019.

Fantasikaraktärerna Dijonne Senappe och Dag Bladh från Lilla Ordboets berättelser väcktes dessutom till liv i ett nytt projekt år 2019. Skolor kunde välja mellan två olika verkstadshelheter där en fantasikaraktär från Lilla

ordboet tillsammans med en ordkonstlärare besöker skolan för 3 x 90 minuters lektioner. Sammanlagt ca 180 elever i fem skolor fick ta del av verkstäderna.

Genom verkstadshelheten fick eleverna impulser att utforska och gestalta sin tillvaro med ord och träna upp sina kommunikativa färdigheter. Eleverna fick mångsidig övning i ordkonst via berättande, repliker, nyhetsnotiser och improvisation. Verkstadshelheterna tränade eleverna i flera av de centrala kompetensområdena i de nya läroplansgrunderna, så som multilitteracitet, kulturell kompetens, arbetslivskompetens och hur man kan påverka sin egen vardag och vara en aktiv deltagare i samhället. De två verkstadshelheterna var "Dijonne Senappes inre resa" och "Dag Bladh upptäcker närmiljön".

1. DIJONNE SENAPPES INRE RESA

Vi fokuserar på identitetsskapande, emotionella färdigheter och hantering av relationer under ledning av teaterlöftet Dijonne Senappe och hennes assistent. Eleverna får träning i sociala kompetenser, kommuni-



kation och empatiförmåga och bearbetar dessa på ett inspirerande och kreativt sätt genom skriv-, drama- och berättarövningar.

2. DAG BLADH UPPTÄCKER NÄRMILJÖN

Vi fokuserar på den egna närmiljön tillsammans med journalisten Dag Bladh och hans assistent som sätter upp en nyhetsredaktion där eleverna får skapa och hitta på. Eleverna får ta del av roliga skriv- och berättarövningar och öva sig i både att arbeta självständigt och i samarbete med andra.



Kulturpaletten - ett samarbete med DOT

Ordkonstskolan startade under år 2018 planeringen av samarbetsprojektet Kulturpaletten tillsammans med Föreningen för drama och teater, DOT. I Kulturpaletten erbjuds barn och unga möjlighet att prova på fyra olika konstgrenar under en termin. Verkstäderna leds av professionella pedagoger inom drama, musik, ordkonst och rörelse. Genom de kreativa konstformerna utvecklar



deltagarna både sin kreativitet, fysiska gestaltningsförmåga samt sin verbala och musikaliska uttrycksförmåga. Fyra grupper träffas på Busholmen, Luckan på Georgsgatan eller i sin egen skola. Verksamheten började våren 2019 och pågår i tre år (2019-2021) och kommer att växa med tiden.

Inom ramen för Kulturpaletten ordnades i februari 2019 Det magiska sportlovslägret i Victoriakvarteret på Busholmen i Helsingfors. På dagslägret fick deltagarna vara med och skapa ett magiskt rum där de fick uttrycka sig med både kropp och sinne och prova på skapande och levande uttryck på olika sätt. Pedagoger i konstformerna drama och ordkonst ledde programpunkter med inslag av teaterlek och rörelse, litterärt skapande och kreativt fantiserande. Programmet innehöll även fri samvaro och besök hos Ung Martha.

Kulturpaletten-terminen avslutades med en gemensam festival den 15 maj 2019 för alla deltagande grupper från daghemmet Pärlan, Nordsjö och Östersunds skolor och Luckan r.f. Också klasskamrater, föräldrar och andra intresserade var välkomna med. Festivalen hölls på teater Viirus stora scen i Victoriakvarteret.

Bokpaketet med ordkonstmaterial till åk 1 och 5

Sydskustens ordkonstskola och Förbundet Hem och skola har sedan 2017 samarbetat kring ett bokpaket med finansiering av Lisi Wahls stiftelse för studieunderstöd. Hem och skola har under flera år erbjudit paketet men genom det nya samarbetet kompletterades böckerna med ett pedagogiskt stödmaterial till klassen.

Bokpaketet och det tillhörande pedagogiska materialet sändes ut till ca 240 klasser i åk 5 i januari 2019 och materialet utvärderades av mottagarklassernas lärare under våren 2019. Responserna på bokurvalet var till största del positiv. Man uppskattade variationen av olika typer av böcker och ämnen i ett och samma paket. Det tillhörande pedagogiska materialet uppfattades också som mångsidigt, användbart och inspirerande. Det är många lärare som särskilt uppskattar ett färdigt material som är lätt att ta i bruk och även återkomma till senare.

Under hösten 2019 påbörjades planerna för ett bokpaket för åk 1 som delades ut i januari 2020.

“Jag tyckte det inspirerade mer till läsning. Det blev roligare att läsa när man kom på vilka saker man kan ta fasta på, och så fick man så fina diskussioner med barnen när man ställde frågor som man tidigare inte tänkt på att ställa. Jag märkte även att barnen började fästa uppmärksamheten mer mot olika detaljer på bilderna i böckerna. Det var roligt när man kände att barnen blev mer involverade i läsning”

Bokpaket med ordkonstmateriel till daghem

Nytt för år 2019 var ett bokpaket för småbarnspedagogiken. Sydkustens ordkonstskola delade i september 2019 ut bokpaket till 200 daghem i Svenskfinland tack vare finansiering från Stiftelsen Brita Maria Renlunds minne. I varje paket ingick sju nya barnböcker och ett särskilt framtaget inspirationsmateriel för högläsning riktat till småbarnspedagoger. Över 360 ansökningar inkom och en kompletterande utdelning kommer att göras under år 2020. Satsningen ingår i en större riktad helhet för att främja läsning med barn under skolåldern, via småbarnspedagogisk verksamhet och information till hemmen.

Idén till bokpaketet föddes efter det lyckade samarbetet med Förbundet Hem och skola kring bokpaket till skolklasser. Tanken var att stöda läsfrämjande arbete också i daghemmen och erbjuda mångsidiga läsupplevelser genom en konkret bokgåva och tillhörande arbetsmateriel. Praxisen kring läsning varierar stort på daghemmen och materialets syfte är att stöda arbetet i enlighet med de nya grunderna för planen för småbarnspedagogik som kommunerna tillämpar från och med år 2019.


Mottagandet har varit positivt bland de 200 mottagarna som fått utvärdera bokgåvan och materialet ge-



nom en enkät i februari 2020. Böckerna uppfattas som intressanta, relevanta och omtyckta såväl av pedagoger som barn. Det pedagogiska materialet har inspirerat till fördjupande läsning och många roliga aktiviteter på daghemmen:

Bokpaketet har även lyfts fram och väckt intresse i andra sammanhang och det pedagogiska materialet trycktes därför upp i en upplaga på 380 exemplar för att kun-

“Väldigt bra! Har använt tipsen på olika sätt. Skapat ljudvärldar med instrument till sagor, funderat på hur sagor kan se olika ut. Enbart tittat på pärmbilder, läst en rad i en bok och barnen har fått fundera på vad som händer sen.”



Inspirationsmaterial
för högläsning på dagis

SYDKUSTENS
ORDKONSTSKOLA

BRITA MARIA
RENLUNDS
minne 92

na delas ut på olika kurser, föredrag och fortbildningar kring läsfostran. Det pedagogiska inspirationsmaterialet publicerades på ordkonstkolans webbplats där det är fritt tillgängligt. Materialet och bokpaketet har presenterats under hösten 2019 på olika seminarier riktade till pedagoger, bibliotekspersonal och andra verksamma inom småbarnspedagogik och läsfostran. (se bilaga)

Följande böcker ingick i ordkonstkolans bokpaket till daghem 2019:

Säg hej! av Annika Sandelin & Linda Bondestam
Kaninen gillar av Karoliina Pertamo
Ägget av Sanna Sofia Vuori & Linda Bondestam
Kort från farmor flyttfågel av Anna Härmälä
Rut flyttar ut av Ola och Evalotta Belin
VROOOM! av Antti Ollikainen
Lilla barnkammarboken: sånger, rim och ramsor för hela kroppen Samlingsvolym

UTVECKLINGSVERKSAMHET

Sydkustens ordkonstskola utvecklar konstant sin verksamhet med målet att stöda det svenska språket och att uppmuntra till nyskapande och fantasiförmåga. Till det här arbetet hör även fortsatt utveckling gällande strukturer och synlighet. På hösten 2018 lanserades en ny webbsida för ordkonstskolan på ordkonst.fi. Vårt samarbete med nordiska länder har ökat och vi satsar på att nå ut till flera parter och att sprida vårt material.

Nationella och nordiska nätverk

Medverkan i nationella och nordiska nätverk har gett och ger oss nya möjligheter att utveckla verksamheten. Genom samarbete med andra konstskolor tillförs inspiration och ny kompetens i undervisningen. Erfarenhetsutbyte och diskussioner ger många idéer för läsprojekt och litteraturverksamhet som kan locka barn och unga till ordkonsten som hobby och konstform. Vi kan bidra ömsesidigt med idéer och perspektiv och sätt att lösa gemensamma utmaningar. Vi är stolta över att ordkonstskolan producerar material som intresserar vida utanför det egna verksamhetsområdet och får bekräftelse för det arbete som görs.

I ordkonstskolans regi fungerar en referensgrupp bestående av sakkunniga och kulturarbetare för att stärka verksamheten och skapa synergier samt informera om utvecklingen inom ordkonsten som konstform. Referensgruppen sammankommer enligt behov. Nära samarbetspartner är Föreningen för ordkonstundervisning i Finland, Luckan, ordkonstskolor och övriga konstskolor, Folkhälsans enhet för språkutvecklande verksamhet samt kommunernas kulturtjänster. Genom en styrelseplats i Föreningen för ordkonstundervisning i Finland är ordkonstskolan med i utvecklings- och nätverksarbetet på nationell nivå. Ordkonstskolans representant är med-

lem i en arbetsgrupp inom Förbundet för grundläggande konstundervisning.

Ordkonstskolan är även med i samarbetsgruppen för Konststegen i Borgå, som är ett nätverk för alla aktörer som erbjuder grundläggande konstundervisning i Borgå. I Pargas stad medverkar ordkonstskolan i projektet Kulturskolor som samlar alla aktörer som ger grundläggande konstundervisning.

Personalutveckling och kompetensutveckling

Ordkonstskolans verksamhet förlitar sig på den expertis som lärarna och de anställda besitter. En kunnig, motiverad och engagerad lärarkår är förutsättningen för en vidare utveckling och spridning av ordkonsten. Därför satsar ordkonstskolan på att stöda och fortbilda de anställda. Det individuella arbetet som varje lärare gör knyts samman till kollegialt lärande i form av gemensamma planeringstillfällen, träffar och möten samt fortbildningar som ordnas regelbundet. Även gemensamma digitala plattformar utvecklas ständigt för att underlätta utbyte av information, material, metoder och idéer. Vi ordnade under året fyra gemensamma träffar av vilka en var en planeringsdag i början av höstterminen. Inför sommarlägren ordnades dessutom en lägerfortbildning.

Ordkonstskolans certifikat för ordkonstlärare har sedan 2010 beviljats då vissa kriterier och fortbildningsdagar uppfylls. Totalt har vi nu 30 certifierade ordkonstlärare då fem nya certifikat beviljades i slutet av året.

Prisregn över Ordkonstskolan

2019 års **Hugo Bergroth-pris** på 5 000 euro tilldelades Sydskustens ordkonstskola vid Språkvårdsdagen den 17 maj på Hanaholmens kulturcentrum i Esbo. Priset togs emot av skolans rektor **Monica Martens-Seppelin** och planerare **Irène Poutanen** och **Maja Ottelin**. Prismotiveringen löd:



”Sydkustens ordkonstskola har inspirerat barn till att leka med ord genom sin undervisning i ordkonst, sina turnerande utställningar som Ordboet och sina ordkonstläger. Ordkonstskolan gör ett utmärkt och mångsidigt arbete kring språk och visar att man med språk och fantasi kan skapa nya världar och dessutom synliggör skolan sitt arbete mycket bra. Skolan arrangerar ordkonstledarutbildningar för vuxna i hela Svenskfinland.”

Ordkonstskolans lärare Lotta Sanhaie tilldelades **Årets ordkonstgärning 2018**. Årets ordkonstgärning är en utmärkelse som delas ut av Föreningen för ordkonstundervisning i Finland till en person eller aktör som utmärkt sig inom främjandet av ordkonst. Det är första gången utmärkelsen går till en svenskspråkig person. Ur prismotiveringen:

”Lotta är speciellt skicklig på att använda litteraturen och boken som utgångspunkt i sin ordkonstundervisning och Roald Dahl finns också ofta med i hennes ordkonst-projekt. Hos henne är fantasins värld oändlig och rätt ut ur de blå plockar hon ord, sammanhang och verkligheter och skapar tillsammans med sina ordkonstbarn nya världar. Hon ser en bok i bokhyllan eller en fågel i solen och trollar fram en fantasifull stund tillsammans med den som sitter intill henne. Lotta är otroligt omtyckt som lärare. Hennes ordkonststyrka är att hon med iver, humor och glädje tar sig an undervisningen och verkligen ser deltagarna och deras önskemål och behov i stunden.”



Information och kommunikation

Sydkustens ordkonstskola har en egen webbsida samt egna profiler/sidor på sociala medier

www.ordkonst.fi

Instagram och Facebook: Sydkustens ordkonstskola

4.2. Ebban

Ebban är ett finlandssvenskt projekt som sedan 2014 har jobbat för att stöda läsningen i finlandssvenska skolor genom sitt virtuella skolbibliotek. Ebban kan beställas av grundskolor och skolor på andra stadiet, och ger eleverna och lärarna tillgång till tusentals e-böcker och ljudböcker från finlandssvenska och svenska förlag. Böckerna inom Ebban kategoriseras enligt ålder och tema, med 16 ämneskategorier för grundskolan och 14 för gymnasiet. Utöver kategoriseringen erbjuder Ebban tips, sökfunktioner och en chatt för att hjälpa eleverna hitta fram till nästa lästund. Ebban produceras av Sydkustens landskapsförbund i samarbete med Emilda Ab. Projektet finansierades 2019 med stöd från Stiftelsen Brita Maria Renlunds minne och Lisi Wahls stiftelse för studieunderstöd.

I slutet av 2019 fanns Ebban i ca 120 skolor och hade kring 13 000 elever som användare. Samlingen e-böcker och ljudböcker översteg 20 000 titlar och det dagliga antalet unika användare låg kring 1000. Chatten i Ebban betjänade kring 30 elever per dag, 3 dagar i veckan.



Ebban i siffror 2019

munikationen med skolorna och för att ge projektet insyn i hur Ebban används i det dagliga arbetet ute i skolorna. Samtidigt utökades Ebbans team också med Tove Nylund som på deltid jobbar för Ebban med innehåll och utveckling samt med att lyfta fram projektet på sociala medier.

Skolor i Svenskfinland som har Ebban



Ebbans utbredning i Svenskfinland

SAMARBETE MED BJÖRNEBORGS SVENSKA SAMSKOLA OCH NÄRVARO PÅ SOCIALA MEDIER

Under 2019 startade ett samarbete med Björneborgs Svenska Samskola. Specialläraren Mikaela Railamaa jobbar tillsammans med Ebban med att utveckla kom-

PREMIERADE SKOLOR

Ebban valde under 2019 att sporra skolorna till användning genom att premiera två skolor med hög användningsgrad. Svenskbacka skola, en språköskola i Kervo och Österby skola i Ekenäs fick bokgåvor till sina klasser för fint arbete med Ebban.

UTMANING OCH EVENEMANG

Våren 2019 initierade Ebban ett samarbetsprojekt för att stöda läsning på andra stadiet tillsammans med Yrkesinstitutet Practicum och radioprogrammet Efter Nio. Projektet genomfördes som en utmaning från radioprogrammet Efter Nio där Ebban under en månad jobbade med studerande från programmet i fordonsmekanik. Utmaningen avslutades med att Ebbans bibliotekarie och två studerande deltog i Efter Nio för att diskutera utmaningen och läsning.

Under 2019 deltog Ebban på en del evenemang och tillställningar för att synliggöra projektet. Ebban deltog på Pargas fortbildningsdag *Make IT Pargas* i augusti, på fortbildningsdagen *Läsning gör skillnad* i oktober i Vasa och i Educa-mässan som inbjuden gäst i Kulturfondens monter i januari. Dessutom besökte Ebban Helsingfors Universitets klasslärarutbildning i november med en föreläsning om Ebban och e-läsning i skolmiljö.

NYA VERKTYG

Ebbans tekniska utveckling har fortsatt under 2019. Bland verktyg och funktioner som gjorts tillgängliga för användarna vill vi lyfta fram Duoböcker, Temahyllor och delning av hyllor.

Titlar som finns både som e-bok och ljudbok är nu en duo-bok och användare kan starta ljudboken samtidigt

som de läser i e-boken. Under våren 2020 kommer utvalda bokhyllor med titlar kopplade till ett tema att lyftas fram på första sidan i Ebban. Samtidigt får lärare tillgång till extramaterial som hjälper dem att jobba kring temat i klassen. Vi har också infört möjligheten för lärare att kunna samla ihop och dela bokhyllor med elever och lärare i sin egen skola.

Ebbans arbete fortsätter under 2020 hos Sydkusten med arbete för att skapa en lättläst version av Ebban samt att inspirera till läsning genom läsutmaningar och möjligheten att samla läsminuter i Ebban.



Ebban deltog i Educamässan som gäst i Svenska Kulturfondens monter.



4.3. Berättarverksamhet

Muntligt berättande har fortsättningsvis ingått i Sydkustens verksamhet. Framför allt har det handlat om nätverksarbete och informationsspridning. Sydkusten har haft nära samarbete med de fria berättargrupperna Berättardynamon i Pargas och Åbo berättarcafé, bland annat i samband med världsberättardagen (20.3), VårKultur (6-22.4) och berättarfestivalen Seaside Stories i Hangö, 14-17.11.2019. Sydkusten har även stött Åbo-gruppen med grundandet av en förening.

Under världsberättardagen hölls en berättarstund i Axelias bibliotek, temat för världsberättardagen var myter, legender och epos. Under VårKultur ordnades berättarevenemanget "Bord duka dig" på Åbo svenska teater i samarbete med Sannsaga, Åbo stads fritidssektor, konststuderande vid ÅA och ÅST. I november arrangerade Sydkusten i samarbete med Åbo berättarcafé berättarföreställningen "Som fisken i vattnet" under Seaside Stories i Hangö. Berättarföreställningen innehöll berättelser med havstema.

Sydkusten administrerar fortsättningsvis face-

book-gruppen Storytelling i Svenskfinland, en viktig kanal för informationsutbyte och diskussion kring muntligt berättande.

4.4. Projektet "Skärgårdshistoria med många sinnen"

Det åboländska museiprojektet Skärgårdshistoria med många sinnen avslutades i augusti 2019. Inom projektet dokumenterades gamla arbetssätt och användning av föremål i korta filmer och berättelser, skärgårdsljud samlades till ett ljudbibliotek, ljudmiljöer och animationer skapades samt frågelekar för barn utvecklades.

Tack vare projektet finns nu i flera skärgårdsmuseer QR-koder intill olika föremål. Via telefon eller surfplatta kan man skanna koden och kommer då direkt till filmerna/ljuden. Några museer har via projektet fått tillgång till surfplattor, som kan användas i samband med guidningar. I några museer finns ljudmiljöer som aktiveras via en sensor eller med knappar man kan trycka på, bland



annat kan man få höra nyhetsändringar från 1940-, 1950- och 1960-talen i gamla radioapparater och ljudet av en gammal motorbåt kan höras i Houtskärs båtmuseum. För Skärgårdscntret i Korpoström skapades ett ljudbibliotek med skärgårdsljud. Materialet som producerades finns samlat och tillgängligt på webbplatsen historiarum.fi.

I projektet ingick också gemensamma träffar och studieresor för att bekanta sig med liknande projekt samt för idéutbyte och diskussioner om samarbete och synlighet. Bland annat gjordes två resor till Sverige. Projektet presenterades för allmänheten och media i Pargas Hembygds museum 17.6 och i Dalsbruks bruksmuseum 18.6.

Det 1½-åriga projektet som administrerades av Sydkustens landskapsförbund förverkligades i museer i Pargas och Kimitoön. Projektet finansierades av Leaderföreningen I samma båt – samassa veneessä, Svenska kulturfonden, Pargas Lokal-TV r.f., Åbolands Skärgårdstiftelse, Sparbanksstiftelsen i Nagu och Stiftelsen Martha och Albin Löfgrens kulturfond.

4.5. Projektet Digikult – kulturforum.fi

Sedan 2017 har Sydkusten medverkat i det gemensamma projektet Digikult vars syfte är att förädla en rad digitala tjänster för kultursektorn i hela Svenskfinland med hjälp av nya tekniska funktioner som gagnar kulturaktörer och publik samt skapar bättre samordning mellan regionerna i Svenskfinland. Ett resultat av detta projekt är kulturforum.fi som lanserades i en första version år 2019. Webb-tjänsten förtydligar och underlättar tillgången på information om de kulturarbetare som finns i Svenskfinland, utökar kontakter till kulturkonsumenter och utvecklar en gemensam evenemangskalender för

kultursektorn som omspanner hela Svenskfinland. Också de finlandssvenska föreningarna tar plats på kulturforum.fi, vilket ger ett stort mervärde för föreningsfältet. Projektet är ett samarbete mellan KulturÖsterbotten/SÖFUK som fungerar som huvudman, Luckan och Sydkusten.

4.6. Kulturverksamhet och samarbeten i Åboland

Sydkusten medverkar i många olika sammanhang inom kulturverksamheten i Åboland. För de många satsningarna fungerar kontoret i Pargas även som sammankallare och koordinator.

VÅRKULTUR 2019: TEMA KULTURSMAKER, 6.4-22.4.2019

VårKultur är ett öppet nätverk mellan olika kulturaktörer i Åbo och Åboland. Sydkustens landskapsförbund koordinerar satsningen och väljer årligen nytt tema i samarbete med kultursektorerna i Pargas stad, Åbo och





VårKultur
 Kultursmaker
 Kulttuurimakupaloja
 6-22.4.2019

KOSTPOLICY

Modern proteinerik festfattig mjölk
 500g
SNABB MJOLK
 FETTLOST
 KÖRFRÖSTÖSKA
 MALAKTA

Bokfrukost 12.4.

Kimitoön. Temat för VårKultur 2019 var matkultur och -traditioner: "Kultursmaker - Kulttuurimakupaloja".

VårKultur 2019 bjöd på ett mångsidigt program med bland annat traditioner och trender, fasta och fester, tangor och tapas, smoothiecykel och smaksnurra. Det handlade om institutionsmat och mathantverk, om produktion och konsumtion, om påsk och plast, om mellanmål och musik, om middagar och myter. Det ordnades föredrag, diskussioner, soppteater, smakbitar, litteratur, poesi, rim och ramsor, evenemang, berättelser, guidningar, film och mycket mera.

I programmet ingick även olika kampanjer: VårKultur samlade in berättelser om matupplevelser och minnen och bilder av åboländska kylskåp #åboländskakylskåp. VårKultur deltog också i kampanjen #plastfriskärgård #muovitosaaristo.

En informationstidning producerades och distribuerades i samband med Åbo Underrättelsers storutskick den 14 mars. Satsningen fick även i övrigt mycket publicitet i media.

VårKultur förverkligades 6.4-22.4 av närmare 50 olika aktörer, bl.a. kultursektorerna i Pargas, Kimitoön och (svenska) Åbo, bibliotek, museer, projekt, organi-

sationer, företag, föreningar, utbildningsarrangörer och enskilda kulturarbetare. Praktikant Jenina Jylli från Åbo Akademi/kulturledning hjälpte till med marknadsföring och med praktiska arrangemang.

Olika målgrupper beaktades och totalt deltog långt över 1000 personer i de olika programpunkterna. En separat rapport från satsningen finns på www.varkultur.fi.

KULTURSKOLOR.FI

De föreningar och organisationer som verkar i Pargas och som erbjuder grundläggande konstundervisning har fortsatt sitt samarbete under året. Gemensam information finns på kulturskolor.fi och även på facebook. Gruppen har träffats regelbundet för att diskutera gemensamma ärenden. I augusti 2019 erbjöds kulturverkstäder för alla elever i åk 3-4 i skolorna i centrala Pargas. I de totalt 58 verkstäderna deltog drygt 500 barn i Malms skola, Koivuhaan koulu, Skräbböle skola, Sunnaberg skola, Kirjala skola och Nilsbyn koulu. Ordkonstskolan deltog med 11 verkstäder i de svenskspråkiga skolorna.

I januari gjordes en gemensam studieresa till Forsa. Gruppen består av Sydkustens ordkonstskola, Musikinstitutet Arkipelag, Konstskolan Pictura, Åbolands teaterskola, Hantverksskolan Hanttis och Musik- och Bildkonstskolan ArtDur. Kulturchef Fia Isaksson deltar i mötena enligt möjlighet och behov.

Övriga frågor som diskuterats är samarbete med staden och med Skärgårdens kombi, olika möjligheter till lägersamarbete, gemensam synlighet och olika gemensamma evenemang. Dessutom har frågor om administration och övriga praktiska ärenden ventilerats.

SAMARBETE KRING BARNKULTUR I ÅBOLAND

Sydkusten har regelbundet sammankallat barnkulturaktörer i Åboregionen. I september 2019 hölls ett öppet möte där samarbetsmöjligheter ventilerades, bland annat gällande sommarläger. Den kulturtur som ordnas för skolelever i Åbo i samband med VårKultur, är ett resultat av träffarna.

Tillsammans med biblioteken och med Åbolands litteraturförening har Sydkusten fört en diskussion kring ett projekt kallat Litterära kartor i Åboland med målet att på olika sätt lyfta fram författarskap och litteratur med koppling till Åboland.

KULTURSEMINARIUM: VAD VORE VÄRLDEN UTAN HANTVERK?

Det åboländska kulturseminariet ordnades 12 september i Åbo. Seminariet inleddes med en guidning på hantverksmuseet Klosterbacken och fortsatte därefter på Villa Vinden. I programmet ingick presentationer



med olika perspektiv på hantverk och idédiskussioner med tanke på VårKultur 2020. Seminariet ordnades i samarbete med Svenska kulturfonden och lockade ett trettiotal deltagare.

KULTURLUNCHER

Sydkusten sammankallar en gång i månaden till kultur-lunch, där kulturaktörer träffas under fria former. I luncherna deltar ca 5-15 personer.

CUCU OCH BOSMINA VÄNTAR PÅ JULEN

Sydkusten var med som samarbetspart till föreningen Teaterboulage i förverkligandet av den levande julkalendern Cucu och Bosmina väntar på julen. Kalendern var en berättelse indelad i 24 scener eller "luckor" som torsdag-söndag kunde följas i Centralparken i Pargas under december månad och under de övriga dagarna på webben. Varje dag "öppnades" en ny lucka och en kort scen spelades upp, helt gratis.

5. Information och webbtjänster

Sydkusten informerar kontinuerligt via flera kanaler om verksamheten och tjänsterna. Målet är att såväl allmänheten som de berörda i våra medlemskommuner kan ta del av frågor, ämnen och evenemang som är aktuella.

På våra webbsidor presenterar vi den mångsidiga verksamheten på ett tydligt sätt och gör det lätt för användare att hitta relevant information. Varje vecka publiceras "veckans lyft" och en blogg där personalen reflekterar över aktuella frågor och händelser.

SYDKUSTEN UPPRÄTTHÅLLER FÖLJANDE WEBBPLATSER:

www.sydkusten.fi

www.ordkonst.fi

www.eftis.fi

www.svenskskola.fi

www.varkultur.fi

www.lasambassadoren.fi

www.eftis.fi och www.klubbar.fi förenades, förnyades och mobilanpassades under året till www.eftis.fi.

De organisationer som erbjuder grundläggande konstundervisning i Pargas upprätthåller sedan några år tillbaka den gemensamma sajten www.kulturskolor.fi.

PÅ FACEBOOK ADMINISTRERAR SYDKUSTEN FÖLJANDE GRUPPER/SIDOR:

Eftis och klubbar

Sydkustens landskapsförbund rf

Sydkustens ordkonstskola

Vårkultur

Produforum Åboland

Storytelling i Svenskfinland

Facebook används även för andra samarbetsgrupper och -nätverk.



6. Samarbete och nationella uppdrag

Som delägare i Svenska Framtidsskolan i Helsingfors (Practicum) har Sydkusten ett särskilt intresse för andra stadiets yrkesutbildning. Genom en styrelseplats i skolan har vi medverkat till att utveckla Practicum.

Genom regelbunden kontakt med Utbildningsstyrelsen och den svenskspråkiga serviceenheten för undervisningsväsendet inom Regionförvaltningsverket har vi deltagit i såväl bevakning som i utveckling av tjänster på svenska.

I Regionförvaltningsverkets svenska sektion för livslång vägledning i Nyland, LIV-sektionen, har vi medverkat till att utveckla vägledningstjänster på svenska.

Sydkusten har kontinuerligt samarbetat med Svenska Finlands folkting i frågor som berör svensk intressebevakning.

Samfundet Folkhälsan är en viktig samarbetspartner såväl inom Svenska framtidsskolan som inom projekt bl.a. i daghem.

Sydkusten verkar som sekretariat för det svenska utvecklingsnätverket för morgon- och eftermiddagsverksamhet och klubbverksamhet. Sydkusten representerar Svenskfinland i det nationella utvecklingsnätverket bestående av 15 regionala nätverk vid Utbildningsstyrelsen.

Som medlem i Utvecklingscentralen Lärarik fortsätter vi att nationellt utveckla skolans klubbar.

Genom medverkan i styrelsen i den nationella intresseorganisationen för ordkonst, Suomen sanataideopetuksen seura / Föreningen för ordkonstundervisning i Finland, deltar vi i det nationella arbetet för ordkonstens främjande. Sydkusten medverkar också i en kompetensarbetsgrupp inom Förbundet för grundläggande konstundervisning / Taiteen perusopetusliitto (TPO) i egenskap av representant för Föreningen för ordkonstundervisning i Finland r.f.

Bilagor

Syd kustens ordkonstskola 2019

Anställda 2019

ORDKONSTLÄRARE VÅREN 2019

Marit Björkbacka
Paola Fraboni
Filippa Hella
Petra Norrgård
Maja Ottelin
Iréne Poutanen

Margareta Sandström
Lotta Sanhaie
Olli Sirén
Nina Tikkanen
Catharina Walldén

ORDKONSTLÄRARE HÖSTEN 2019

Marit Björkbacka
Rosanna Fellman
Paola Fraboni
Petra Norrgård
Maja Ottelin
Michaela Pickulinsky
Lotta Portin

Margareta Sandström
Lotta Sanhaie
Simona Savin-Gardberg
Linda Sundqvist
Nina Tikkanen
Melker Ylikallio
Ellu Öhman

SMÅBARNSTLEDARE VÅREN 2019

Harriet Abrahamsson (handledare)
Paola Fraboni
Carmela Johansson
Maja Ottelin
Tove Nylund

Annika Sandelin
Lotta Sanhaie
Beatrice Skaag
Nina Tikkanen
Catharina Walldén

SMÅBARNSTLEDARE HÖSTEN 2019

Maja Ottelin
Annika Sandelin
Lotta Sanhaie
Beatrice Skaag

Linda Sundberg
Nina Tikkanen
Sanna Sofia Vuori
Majja Wäre

Vårterminen 2019

grk = grundläggande konstundervisning

HUVUDSTADSREGIONEN	KOMMUN	ELEVANTAL
Botby ordverkstad åk 2-5 (grk)	Helsingfors	10
Drumsö ordverkstad i förskolan (grk)	Helsingfors	30
Zacharias Topeliusskolan åk 1 i undervisning	Helsingfors	20
Munksnäs åk 3B i undervisning	Helsingfors	20
Munksnäs åk 3A i undervisning	Helsingfors	20
Haga lågstadieskola åk 1-2 (grk)	Helsingfors	16
Haga lågstadieskola åk 3-6 (grk)	Helsingfors	12
Mårtensdals skola åk 3A, 4A, 3-4M i undervisning	Vanda	53
Dickursby skola åk 2-6	Vanda	4
Storängens skola åk 2-6	Esbo	5
Mattlidens skola åk 3-6	Esbo	10
		200
VÄSTRA NYLAND		
Winellska skolan åk 1-2	Kyrkslätt	12
Winellska skolan åk 2-6	Kyrkslätt	7
Katarinaskolan åk 3-6	Raseborg	6
Mikaelskolan åk 3-5	Raseborg	8
		33
ÖSTRA NYLAND		
Borgåbygdens UF åk 1-2 (grk)	Borgå	6
Borgåbygdens UF åk 3-6 (grk)	Borgå	6
Kyrkoby skola åk 2-6 (grk)	Sibbo	4
Söderkulla bibliotek åk 3-6 (grk)	Sibbo	11
Generalshagens skola åk 2-3	Lovisa	5
		32
ÅBOLAND		
Cygnaeus skolas eftis åk 1	Åbo	9
Cygnaeus skolas eftis åk 2	Åbo	13
Åbo bibliotek åk 3-6	Åbo	10
Pargas bibliotek åk 3-6 (grk)	Pargas	11
Skräbböle skola åk 3-6 (grk)	Pargas	7
Malms skola åk 1-2 (grk)	Pargas	10
Malms skola åk 1-2 (grk)	Pargas	13
		73
Antal elever sammanlagt våren 2019:		338
Varav elever i grundläggande konstundervisning		136

Höstterminen 2019

HUVUDSTADSREGIONEN

Botby åk 2-5 (grk)
Drumsö åk F (grk)
Drumsö åk 1-2 (grk)
Drumsö åk 1-2 (grk)
Månsas åk 2-4 (grk)
Munksnäs åk 3-5 i undervisningen
Haga åk 1-2 (grk)
Haga åk 3-6 (grk)
Åshöjden åk 1-2 (grk)
Åshöjden åk 3-6 (grk)
Degerö skola åk 1-2 (grk)
Brändö skola åk 1-2 (grk)
Karamalmen åk 1-2
Mattlidens skola åk 3-6

KOMMUN ELEVANTAL

Helsingfors	9
Helsingfors	55
Helsingfors	15
Helsingfors	16
Helsingfors	13
Helsingfors	21
Helsingfors	7
Helsingfors	16
Helsingfors	12
Helsingfors	8
Helsingfors	6
Helsingfors	9
Esbo	10
Esbo	9

206

VÄSTRA NYLAND

Winellska skolan åk 1-3
Winellska skolan åk 3-6
Mikaelskolan åk 3-5

Kyrkslätt	16
Kyrkslätt	9
Raseborg	11

36

ÖSTRA NYLAND

Borgåbygdens UF, åk 3-6 (grk)
Nickby bibliotek (grk)
Söderkulla skola åk 1-2 (grk)
Söderkulla bibliotek åk 3-6 (grk)

Borgå	6
Sibbo	5
Sibbo	13
Sibbo	14

38

ÅBOLAND

Cygnæus skolas eftis
Cygnæus skolas eftis
Åbo bibliotek åk 3-6
S:t Karins skola åk 3-5
Pargas bibliotek åk 3-6 (grk)
Skräbböle skola åk 3-6 (grk)
Malms skola åk 1-2 (grk)
Malms skola åk 1-2 (grk)

Åbo	15
Åbo	13
Åbo	16
S:t Karins	14
Pargas	7
Pargas	7
Pargas	12
Pargas	9

93

Antal elever sammanlagt hösten 2019:

373

Varav elever i grundläggande konstundervisning:

239

